

**UCHWAŁA NR 341.XXXV.2013
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY**

z dnia 24 stycznia 2013 r.

w sprawie zmiany Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jeleniej Góry na lata 2008-2013, stanowiącego załącznik do uchwały Nr 269/XXXV/2008 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 23 września 2008 r. w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jeleniej Góry na lata 2008-2013.

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zm.) Rada Miejska uchwała co następuje:

§ 1. Załącznik do uchwały Nr 269/XXXV/2008 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 23 września 2008 r. w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jeleniej Góry na lata 2008-2013 otrzymuje nowe brzmienie stanowiące treść załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Janusz Grodziński

Załącznik do Uchwały Nr 341.XXXV.2013
Rady Miejskiej Jeleniej Góry
z dnia 24 stycznia 2013 r.

JELEŃ GÓRA

**LOKALNY PROGRAM
REWITALIZACJI
MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2008-2013**

JELEŃ GÓRA, wrzesień 2008

Wstęp	3
I. DIAGNOZA MIASTA JELENIA GÓRA	5
1. POŁOŻENIE, OBSZAR I LUDNOŚĆ.....	5
2. STRUKTURA FUNKCJONALNA I RYNEK PRACY	6
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	7
4. SFERA SPOŁECZNA	12
5. OBSZARY POWOJSKOWE I POPRZEMYSŁOWE	19
II. DIAGNOZA OBSZARU WSPARCIA	23
1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	23
2. ANALIZA SWOT	53
III. CELE I DZIAŁANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	57
IV. KONSULTACJE SPOŁECZNE	87
 Załącznik 1.	
Lista projektów proponowanych do realizacji przy udziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego z priorytetu „Miasta” planowanych do sfinansowania w ramach naboru ogłoszonego w 2012 r.	88

WSTĘP

W Jeleniej Górze widoczne są zespoły niepożądanych i destrukcyjnych zjawisk i procesów w sferze ekonomicznej, przestrzennej i społecznej. Stany kryzysowe i trwała degradacja obszarów miejskich stają się zjawiskiem wymagającym stałej interwencji, bezustannych działań prewencyjnych i rewitalizacyjnych. Działania te nie mogą mieć charakteru doraźnego. Stąd też pojawiła się konieczność opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji, który uwzględnia zespół działań rewitalizacyjnych podejmowanych w oparciu o wspólną, zintegrowaną i zrównoważoną strategię. Celem tejże strategii jest ograniczenie wysokiego stopnia koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych na określonym obszarze miasta. Równie ważnymi wyzwaniem staje się także wzrost aktywności urbanistycznej skierowanej przede wszystkim na poprawę stanu przestrzennego zagospodarowania, a nadto wskazanie rozwiązania takich problemów, jak spadek zaludnienia, ograniczenie natężenia zjawisk patologicznych, zmniejszenie skali ubóstwa, bezrobocia oraz towarzyszącej tym problemom społeczno-ekonomicznej degradacji wielu rejonów miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Jeleniej Góry na lata 2008-2013 (zwany dalej LPR) opracowany został zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielenia wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

Jego celem jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów miasta, na których nasilają się negatywne zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan i zagospodarowanie przestrzeni. Osiągnięcie tego celu oraz zapewnienie trwałej poprawy na obszarze wsparcia wymagało zastosowania nie tylko zasady skoncentrowanego podejścia, lecz przede wszystkim zasady społecznej partycypacji odnośnie określenia zakresu przestrzennego obszaru wsparcia oraz wyboru konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Praktyczna realizacja tej zasady odbywała się podczas kilku spotkań konsultacyjnych z udziałem zainteresowanych mieszkańców, radnych Rady Miejskiej, przedstawicieli różnych organizacji i instytucji społecznych, gospodarczych i innych.

Wyznaczając obszar wsparcia uwzględniono wszystkie zasady i wymogi wynikające ze wskazanych wyżej wytycznych, a w szczególności dotyczące:

- zachowania zintegrowanego charakteru interwencji poprzez wyznaczenie jednego spójnego obszaru do rewitalizacji, w którym są ujęte tereny miejskiej zabudowy mieszkaniowej, tereny przemysłowe i powojkowe;
- poziomu intensywności pomocy na 1 mieszkańca, który na obszarze interwencji wynosi 3.971,86 zł;
- wielkości zaludnienia obszaru wsparcia - łączna liczba mieszkańców na wskazanym do rewitalizacji obszarze w dniu 31.12.2006 r. wynosiła 4.880 osób.

Wszystkie przedsięwzięcia ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji są względem siebie komplementarne i zostały określone wedle kryterium stopnia ich wpływu na likwidację negatywnych zjawisk i procesów we wszystkich wymagających interwencji dziedzinach.

W LPR uwzględniono z jednej strony działania inwestycyjne i remontowe przyczyniające się do rozwoju infrastruktury miejskiej na obszarze wsparcia, a z drugiej wytypowano listę działań społecznych, które skierowane będą bezpośrednio do mieszkańców tego obszaru, którzy wymagają różnych form pomocy.

I. DIAGNOZA MIASTA JELENIA GÓRA

1. POŁOŻENIE, OBSZAR I LUDNOŚĆ

Miasto Jelenia Góra położone jest w południowo-zachodniej Polsce, w samym centrum kotliny, otoczonej pasmami górskimi: od zachodu Górami Izerskimi, od północy Górami Kaczawskimi, od wschodu Rudawami Janowickimi a od południa Karkonoszami z najwyższym szczytem Śnieżką.

Jelenia Góra jest jednostką administracyjną o statusie miasta na prawach powiatu. Graniczy z 6 gminami: Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Piechowice i Janowice Wielkie oraz z Republiką Czeską. Jelenia Góra liczy prawie 86 tys. mieszkańców i zajmuje powierzchnię 109,2 km². Gęstość zaludnienia na terenie miasta wynosi 785 osób na km².

Rysunek 1. Miasto Jelenia Góra na tle podziału terytorialnego Dolnego Śląska.

2. STRUKTURA FUNKCJONALNA I RYNEK PRACY

Miasto Jelenia Góra posiada polifunkcyjny charakter z dominacją usług turystycznych, lecznictwa uzdrowiskowego oraz handlu.

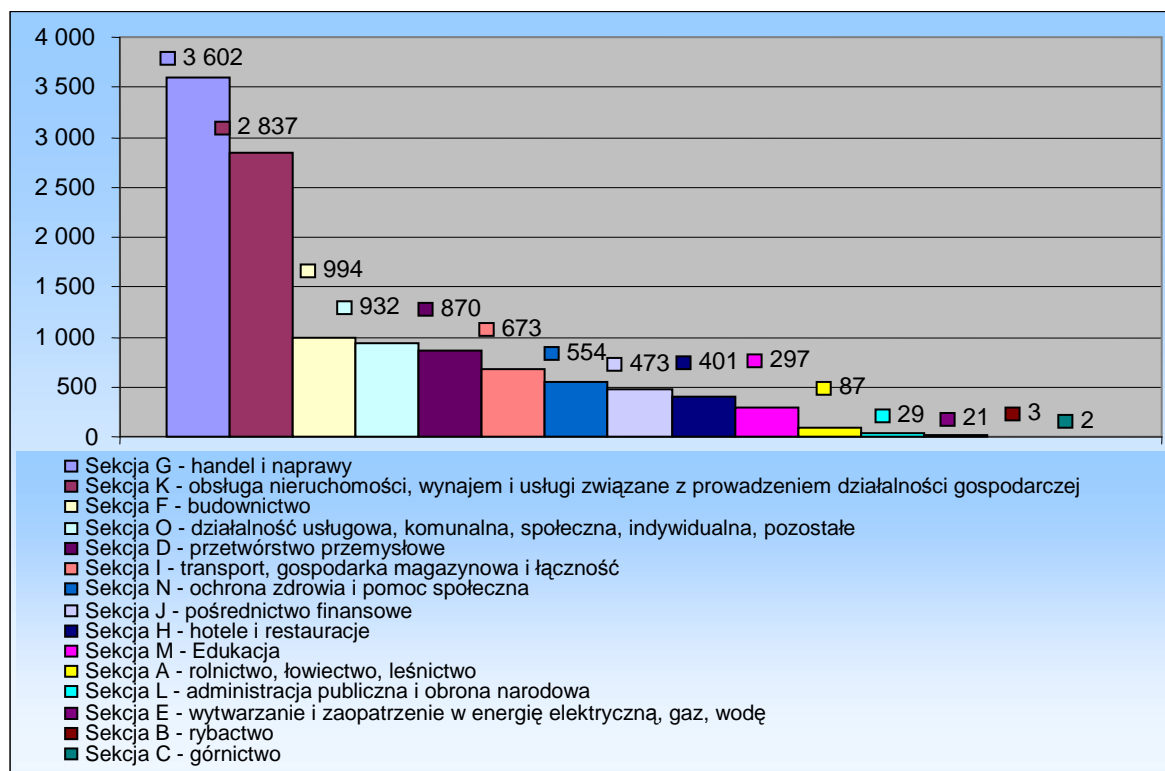
Istotną częścią gospodarki Jeleniej Góry jest także zróżnicowany branżowo przemysł, począwszy od chemicznego, w tym: produkcja farmaceutyków, poprzez produkcję szkła optycznego, produkcję maszyn i urządzeń przez przemysł metalowy, motoryzacyjny, artykułów z tworzyw sztucznych i opakowań z metali lekkich.

Liczba podmiotów gospodarczych w mieście według stanu w dniu 31.12.2007 r. wynosiła ogółem 11.842, z tego:

- w sektorze publicznym - 714 podmiotów gospodarczych,
- w sektorze prywatnym - 11.128 podmiotów gospodarczych (tj. niemal 94% ogółu), w tym 8.240 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W strukturze podmiotów gospodarczych dominuje działalność handlowa oraz obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Znaczną rolę odgrywa także działalność budowlana, produkcyjna i transport.

Rysunek 2. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD-EKD w mieście Jelenia Góra.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2006 r.

W mieście rozwija się również infrastruktura otoczenia biznesu, w tym instytucje wspierające rozwój średnich i małych firm, tworząc sprzyjające warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. Najważniejsze z nich to: Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości, Euroregionalna Izba Przemysłowo-Handlowa, Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych, Fundusz Mikro.

Liczba pracujących ogółem w mieście na koniec 2007 r. wynosiła 23.391, z czego: 66,3% zatrudnionych było w sektorze usług, 33,4% w przemyśle i budownictwie, natomiast 0,3% w sektorze rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa.

Stopa bezrobocia w Jeleniej Górze na koniec 2006 r. wynosiła 10,7%, w końcu 2007 r. – 7,7%, a w lipcu 2008 r. – 5,7%. Pomimo znacznego jej spadku w mieście występuje kilka niepokojących zjawisk na lokalnym rynku pracy, m.in.:

- zmniejsza się liczba bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku (ponad 87% bezrobotnych nie posiadało takiego prawa w końcu 2007 roku),
- występuje bardzo wysoki wskaźnik zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 45 roku życia (stanowili oni 50,5% ogółu bezrobotnych w końcu 2007 roku),
- ponad 27% ogółu bezrobotnych pozostaje bez pracy przez okres dłuższy niż rok,
- występuje wysoki wskaźnik osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach (w końcu 2007 roku 60,8% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby, które posiadały wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i niższe).

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna Miasta Jelenia Góra zarządzana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodnik” Sp. z o.o.

Jelenia Góra od 2002 roku realizuje duży projekt w zakresie gospodarki wodno-ściekowej przy dofinansowaniu z Funduszu Spójności. W ramach tego projektu prowadzono modernizację miejskiej oczyszczalni ścieków, budowę Zakładu Uzdatniania Wody oraz budowę i modernizację sieci kanalizacyjnej oraz sieci wodociągowej. Inwestycje te wpłynęły korzystnie na stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i jej dostosowanie do potrzeb mieszkańców i innych grup użytkowników, co przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna w Jeleniej Górze.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006 r.
Wodociągi		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	251,2
sieć wodociągowa na 100 km ²	km	230,0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	6.165
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	2.879,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	83.201
procent mieszkańców objętych usługami sieci wodociągowej	%	96,2
Kanalizacja		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	177,3
sieć kanalizacyjna na 100 km ²	km	162,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4.011
ścieki odprowadzane	dam ³	3.395,7
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	71.178
procent mieszkańców objętych usługami sieci kanalizacyjnej	%	82,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2006 r.

Do końca 2007 r. dostawy wody oparte były na pięciu ujęciach powierzchniowych, co miało bezpośredni wpływ na jakość pozyskiwanej wody. Aktualnie głównymi źródłami zaopatrzenia miasta w wodę są: ujęcie powierzchniowe „Grabarów”, z którego zasilane są dzielnice Zabobrze i Śródmieście oraz Zakład Uzdatniania Wody „Sosnówka”, z którego uzdatniona woda zasila dzielnicę Cieplice i Sobieszów, docelowo również centrum miasta.

Efektem zakończenia w 2007 r. realizacji zadania inwestycyjnego pn.: „Budowa Zakładu Uzdatniania Wody „Sosnówka” wraz z budową sieci przesyłowych jest zdecydowana poprawa parametrów fizyko-chemicznych wody przeznaczonej do spożycia oraz ciśnienia w sieci na znacznym obszarze miasta.

Okresowo w mieście występują jednak niedobory w zaopatrzeniu w wodę w poszczególnych obszarach miasta, które spowodowane są niedostatecznym stanem technicznym sieci.

Sieć kanalizacyjna w mieście ma charakter mieszany, w poszczególnych częściach miasta występuje kanalizacja rozdzielcza lub ogólnospławna. Niektóre jednak, peryferyjne rejony miasta są jeszcze pozbawione sieci kanalizacyjnej, są to m.in. Goduszyn, część Cieplic i Sobieszowa, Jagniątków i Osiedle Pomorskie. Prawie wszystkie ścieki ze skanalizowanych części miasta odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej miejskiej oczyszczalni ścieków, której przepustowość wynosi 21.000 m³/d.

Sieć gazowa

Dystrybutorem gazu sieciowego na terenie Jeleniej Góry jest firma Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział – Zakład Gazowniczy w Zgorzelcu. Do miasta dostarczany jest gaz wysokometanowy GZ – 50. W systemie przesyłu gazu Jelenia Góra zasilana jest z dwóch magistralnych gazociągów wysokiego ciśnienia. Szczególne znaczenie ma stacja redukcyjna w Dziwiszowie, stanowiąca główny punkt zasilania miasta. Znaczną niezawodność zasilania zapewnia system gazociągów wysokiego ciśnienia (1,6 MPa), który tworzy pierścień wokół zainwestowanych terenów, co stanowi o wysokiej pewności zasilania miasta, a przepustowość stacji redukcyjnych – pozwala na pełne zaspokojenie potrzeb gospodarstw domowych i innych odbiorców. Długość czynnej sieci gazowej w mieście wynosi ogółem 248,4 km. Zasięgiem sieci objętych jest 90,4% mieszkańców. Pozostałe informacje o stanie infrastruktury gazowej przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Infrastruktura gazowa w Jeleniej Górze.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006 r.
<i>Sieć gazowa</i>		
długość czynnej sieci ogółem	km	248,4
długość czynnej sieci przesyłowej	km	34,4
długość czynnej sieci rozdzielczej w km	km	214,0
sieć gazowa na 100 km ²	km	195,9
czynne połączenia do budynków mieszkalnych	szt.	4.766
odbiorcy gazu	gosp.dom	29.439
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom	4.399
odbiorcy gazu w miastach	gosp.dom	29.439
zużycie gazu w tys. m ³	tys. m ³	13.973,0
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	6.933,0
szacunek ludności korzystającej z sieci gazowej	osoba	78.185
procent mieszkańców objętych usługami sieci gazowej	%	90,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2006 r.

Sieć energetyczna

Jelenia Góra posiada korzystne położenie względem głównych korytarzy zasilania w energię elektryczną, wpięta jest w linię o napięciu 220 kV, której obiekty stanowią kluczowy element sieci przesyłowych systemu elektroenergetycznego – pozwalają na wyprowadzenie znacznej mocy elektrycznej z elektrowni „Turów”.

Stan techniczny sieci i urządzeń pozwala zapewnić obecnie dostawy energii dla istniejących odbiorców. Jednak w niektórych częściach miasta, zwłaszcza na terenach do zainwestowania, konieczna jest modernizacja i rozbudowa sieci, w tym: budowa stacji transformatorowych. Stabilność zasilania miasta w energię elektryczną oceniana jest jako wysoka. Dane statystyczne dotyczące zaopatrzenia w energię elektryczną miasta przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gminie Jelenia Góra.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006 r.
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	33.606,0
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MW*h	62.976,0
zużycie energii na 1 mieszkańca	kW*h	734,5
zużycie energii na 1 korzystającego/odbiorcę	kW*h	1 885,8
procent mieszkańców objętych usługami sieci energetycznej	%	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2006 r.

Komunikacja

Łączna długość ulic na terenie Miasta wynosi 233,45 km, w tym: drogi o nawierzchni twardej 110,9 km, drogi o nawierzchni twardej ulepszonej 105,9 km, drogi o nawierzchni gruntowej 19,3 km.

Przez Jelenią Górę przebiegają:

1. droga międzynarodowa E-65 relacji: Triest – Kraje skandynawskie,
2. drogi krajowe:
  - Nr 3 Świnoujście – Jakuszyce,
  - Nr 30 prowadząca z Jeleniej Góry do Zgorzelca,
3. drogi wojewódzkie:
  - Nr 367 łącząca Jelenią Górę z Wałbrzychem,
  - Nr 365 łącząca Jelenią Górę z Legnicą.

W celu funkcjonalnego usprawnienia układu komunikacyjnego miasta wybudowano obwodnicę „północną”, zmodernizowano znaczną część układu drogowego, zamontowano wiele urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, a w roku 2008 miasto podpisało pre-umowę na realizację zadania "Budowa obwodnicy południowej, Etap I - zadanie I".

Zbiorowy transport miejski realizowany jest przez Miejski Zakład Komunikacyjny, który obsługuje dwa miasta i 14 miejscowości podmiejskich, integrując obszar silnie

zurbanizowanej Kotliny Jeleniogórskiej. Na 26 liniach autobusowych w godzinach szczytu kursują 63 autobusy przewożąc rocznie około 17,6 mln pasażerów.

Rysunek 3. Układ dróg międzynarodowych, krajowych i wojewódzkich przebiegających przez miasto Jelenia Góra.

Miasto Jelenia Góra posiada także rozwiniętą sieć tras rowerowych. Przecinają się tu m.in. szlaki międzynarodowe: ER2- Szlak Liczyrzepy, ER6 - Szlak Doliny Bobru i ER7 – Szlak Pogórza Izerskiego.

Przez miasto bieżą linie kolejowe: nr 274 relacja Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Lubań – (Zgorzelec) oraz nr 311 relacji Jelenia Góra – Szklarska Poręba – granica państwa i linia lokalnego znaczenia nr 283 relacji Jelenia Góra – Lwówek Śląski.

Miasto posiada także lotnisko, które pozwala na wykorzystanie samolotów małogabarytowych (w ruchu krajowym i zagranicznym) jak i na rozwój tradycyjnych funkcji związanych ze sportem lotniczym i rekreacją, usługami dla leśnictwa i rolnictwa. Na lotnisku znajduje się przejście graniczne z punktem odprawy celnej.

Łączność

Z usług telefonii sieciowej w Jeleniej Górze korzysta około 30 tysięcy abonentów. Większość terenów Miasta Jelenia Góra znajduje się w zasięgu obsługi Telekomunikacji Polskiej S.A, a drugim operatorem pod względem wielkości obsługiwanej obszar jest Telefonii Lokalna S.A. Dialog.

Na terenie miasta Jelenia Góra dostęp do Internetu można uzyskać m.in. od: Telekomunikacji Polskiej S.A., Telefonii Lokalnej S.A. Dialog, Telewizji VECTRA, Zabobrze 3 oraz od Firmy CONNECT. Możliwość dostępu do Internetu istnieje także za pośrednictwem operatorów telefonii bezprzewodowej PLUS GSM, ORANGE, ERA GSM.

Mieszkalnictwo

Według stanu w dniu 31.12.2006 r. łączna liczba mieszkań w mieście Jelenia Góra wynosiła 33.293, w tym m.in.: 7.888 mieszkań stanowiących zasoby komunalne gminy, 10.142 - zasoby spółdzielni mieszkaniowych, a 13.864 (tj. 41,6%) - zasoby osób fizycznych.

Jelenią Górę charakteryzują następujące standardy zamieszkiwania:

- średnia wielkość mieszkania - 63,1 m²,
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu - 3,52,
- przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę - 24,3 m².

Z informacji Banku Danych Regionalnych GUS wynika, że stopień wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje jest relatywnie wysoki i przedstawia się następująco:

- 99,3% mieszkań wyposażonych jest w wodociąg,
- 90,3% mieszkań wyposażonych jest w gaz sieciowy,
- 88,0% mieszkań wyposażonych jest w łazienkę,
- 77% mieszkań wyposażonych jest w centralne ogrzewanie.

Pomimo stosunkowo korzystnych standardów zamieszkiwania, miasto boryka się z problemem stale starzejącej się zabudowy mieszkaniowej, w tym głównie wielorodzinnej. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. 57% ogółu zasobów mieszkaniowych miasta pochodzi z okresu przedwojennego, w tym 30% to zasoby sprzed 1918 r. Oznacza to, że zdecydowana większość substancji mieszkaniowej miasta wymaga prac remontowych, niezbędnych do zapewnienia mieszkańcom odpowiednich warunków mieszkaniowych.

4. SFERA SPOŁECZNA

Oświata i wychowanie

Jelenia Góra jest regionalnym ośrodkiem nauki i edukacji. Swoje siedziby ma w mieście 15 przedszkoli, 14 szkół podstawowych, 12 gimnazjów, 63 zespoły szkół

ponadgimnazjalnych, w tym m.in.: 8 liceów ogólnokształcących, 7 liceów profilowanych i 14 techników oraz 22 szkół policealnych.

Licea profilowane kształcą w profilach: ekonomiczno-administracyjnym, usługowo-gospodarczym, zarządzanie informacją, leśnictwo i technologia drewna, elektronicznym, kształtowanie środowiska i socjalnym. W technikach natomiast kształci się na kierunkach: technik hotelarstwa, technik elektronik, technik telekomunikacji, technik weterynarii, technik budownictwa, technik mechanik, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik organizacji usług gastronomicznych i technik handlowiec.

Tabela 4. Placówki szkolnictwa i oświaty w mieście Jelenia Góra.

Rodzaj placówki oświatowej	Liczba
Przedszkola	15
Szkoły podstawowe	14
Gimnazja	12
Szkolnictwo ponadgimnazjalne:	
▪ Ponadgimnazjalne specjalne szkoły zawodowe	6
▪ Technika	14
▪ Licea profilowane	7
▪ Licea ogólnokształcące	8
▪ Szkoły artystyczne	6
▪ Szkoły policealne	22
Szkoły wyższe	4
Bursy	2
Inne (m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, MDK, MOS)	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2006 r.

Miasto jest siedzibą 4 uczelni wyższych, gdzie studiuje ponad 8.000 studentów. Są to:

- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu - Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki,
- Politechnika Wrocławska – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Jeleniej Górze,
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa - Kolegium Karkonoskie,
- Wyższa Szkoła Menedżerska w Legnicy – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Jeleniej Górze.

Kultura, sport i rekreacja

Jelenia Góra stanowi kulturalne i artystyczne centrum subregionu. Posiada rozwiniętą i zróżnicowaną sieć instytucji i placówek kulturalnych oraz znaczny krąg ludzi sztuki.

Do najważniejszych instytucji kulturalnych w mieście należą:

1. **Teatr Jeleniogórski Sceny: Animacji i Dramatyczna im. C.K. Norwida,**
  2. **Filharmonia Dolnośląska,**
  3. **Jeleniogórskie Centrum Kultury (JCK),**
  4. **Muzeum Karkonoskie** - posiada największą w Polsce i jedną z większych w Europie kolekcję artystycznych wyrobów ze szkła od starożytności do czasów współczesnych; posiada dwa oddziały: w Bolkowie – ruiny średniowiecznego zamku oraz w Szklarskiej Porębie – Dom Karla i Gerharda Hauptmannów,
  5. **Muzeum Przyrodnicze** – posiada w swych zbiorach ponad 6 600 okazów ptaków, jaj ptasich, ssaków, rogów, motyli, muszli, przekroi drzew, gipsowych modeli grzybów, minerałów oraz motyli minujących,
  6. **Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna”** - prowadzi działalność kulturalną, edukacyjną i badawczą; wspiera i organizuje wymiany twórców kultury z Polski, Niemiec i Czech oraz promuje wszelkie formy działań artystycznych związanych z osobą Gerharta Hauptmanna, literaturą, historią i wielokulturowym dziedzictwem regionu śląskiego,
  7. **Biuro Wystaw Artystycznych** - zajmuje się prezentacją sztuki współczesnej, promocją jeleniogórskich artystów,
  8. **Osiedlowy Dom Kultury na Zabobrze (ODK),**
  9. **Miejski Dom Kultury „Muflon”,**
  10. **Jeleniogórskie Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej „Książnica Karkonoska”** - udostępnia książki naukowe, popularnonaukowe, literaturę piękną dla dorosłych, młodzieży i dzieci, książkę mówioną, zbiory regionalne, zbiory na temat Unii Europejskiej, roczniki czasopism, bieżące tytuły gazet i czasopism. Placówka ułatwia dostęp do aktywnego udziału w kulturze, tworzy optymalne warunki sprzyjające szybkiemu rozwojowi społeczeństwa informacyjnego oraz zwiększeniu konkurencyjności kulturalnej, turystycznej, inwestycyjnej i gospodarczej regionu.
  11. **kina:**
    - Kino „Marysieńka” – posiada 259 miejsc, jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych,
    - Kino „LOT” - posiada 333 miejsca, jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych,
    - Kino „Grand” - posiada 320 miejsc,
    - Dyskusyjny Klub Filmowy “Klaps” - posiada 332 miejsca.
- W mieście Jelenia Góra infrastruktura sportowa składa się z:
- 3 stadionów sportowych przy ulicach: Lubańskiej, Złotniczej, Podchorążych,

- 2 basenów, w tym: otwarty przy ul. Sudeckiej, zamknięty przy Szkole Podstawowej Nr 11,
- 3 hal sportowych przy ulicach: Złotniczej, Sudeckiej, Curie Skłodowskiej,
- 35 sal sportowych w placówkach oświatowych: 6 w gimnazjach, 16 w szkołach podstawowych i w 13 szkołach ponadgimnazjalnych.

Na terenie miasta funkcjonują 44 organizacje życia sportowego w tym m.in.: kluby sportowe, stowarzyszenia sportowe, centra sportowe, Aeroklub Jeleniogórski.

Tabela 5. Instytucje kultury, sportu i rekreacji miasta Jelenia Góra.

Rodzaj instytucji	Liczba
Teatry	2
Filharmonia	1
Centra (ośrodki) kultury	5
Muzea	4
Galerie	10
Kina	4
Biblioteki i filie	9
Organizacje życia sportowego	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2006 r. oraz Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej w Jeleniej Górze

Turystyka i lecznictwo uzdrowiskowe

Położenie miasta oraz urozmaicone ukształtowanie terenu sprzyjają uprawianiu różnych form turystyki i aktywnemu wypoczynkowi o każdej porze roku. Dla turystów preferujących piesze wędrówki stworzono sieć szlaków turystycznych prowadzących przez interesujące zakątki miasta oraz najciekawsze okolice Kotliny Jeleniogórskiej.

Jakość obiektów noclegowych turystyki w Jeleniej Górze i, w związku z tym, standard świadczonych usług jest zróżnicowany.

Tabela 6. Obiekty noclegowe turystyki w Jeleniej Górze.

Wyszczególnienie	2007 rok
obiekty ogółem VII	31
w tym obiekty całoroczne VII	27
miejsca noclegowe ogółem VII	2 190
w tym miejsca noclegowe całoroczne VII	1 810
korzystający z noclegów ogółem I-XII	69 431
w tym turyści zagraniczni I-XII	27 152
udzielone noclegi ogółem I-XII	200 969
w tym turystom zagranicznym I-XII	90 283

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS za 2007 r.

Według stanu w dniu 31 lipca 2007 roku w Jeleniej Górze funkcjonowało 31 obiektów noclegowych turystyki dysponujących łącznie 2190 miejscami noclegowymi. Strukturę rodzajową tych obiektów, tworzyło m.in.: 12 hoteli (dysponujących 880 miejscami noclegowymi), w tym 9 obiektów trzygwiazdkowych oraz dwa campingi (niemal 140 miejsc) i 2 szkolne schroniska młodzieżowe (łącznie 105 miejsc noclegowych).

Jelenia Góra stanowi ważne miejsce na krajowej mapie placówek lecznictwa uzdrowiskowego, bowiem tylko w Cieplicach można skorzystać z leczniczych właściwości gorących źródeł o temperaturze do 87 °C. Kąpiele w tych wodach są pomocne w leczeniu wielu schorzeń. Wykorzystywane są m.in. wody lecznicze i borowiny ze złoża typu wysokiego. Leczone są schorzenia: narządów ruchu, reumatyczne, ortopedyczno-urazowe, dróg moczowych i nerek, oczu – Uzdrowisko Cieplice jako jedyne w Polsce prowadzi oddział okulistyczny. Z lecznictwa ambulatoryjnego korzystają poza przyjezdnymi również mieszkańcy miasta.

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Zadania z zakresu pomocy społecznej miasto Jelenia Góra realizuje poprzez własne jednostki organizacyjne oraz organizacje pozarządowe, stowarzyszenia.

I. Jednostki miasta realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej to:

- 1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** – realizuje zadania związane z zaspokajaniem niezbędnych potrzeb osób i rodzin. Umożliwia im przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać. MOPS udziela pomocy społecznej w postaci: zasiłków celowych (przyznawanych na: żywność, opał, odzież, wydatki mieszkaniowe, zdarzenia losowe), zasiłków okresowych (przyznawanych z powodu niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezrobocia, możliwości uzyskania własnych świadczeń emerytalno-rentowych), zapewnienia posiłków dla potrzebujących czy usług opiekuńczych.

Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizowane są m.in. przez:

- *Dział Profilaktyki Uzależnień*, który jest placówką informacyjno-terapeutyczną. W ramach Działu funkcjonują 3 grupy terapeutyczne dla osób uzależnionych i 1 grupa dla osób współuzależnionych,

- *Dział Rehabilitacji*, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Podstawowe zadania realizowane w zakresie rehabilitacji zawodowej to: udzielanie pożyczek osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej, dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego osobom niepełnosprawnym, finansowanie szkoleń organizowanych przez PUP. Natomiast w ramach rehabilitacji społecznej pomoc udzielana jest w postaci: dofinansowania kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej, uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych oraz dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Strukturę świadczeń udzielonych przez MOPS przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Udzielone świadczenia przez MOPS w Jeleniej Górze w 2006 roku.

<i>Rodzaj świadczenia</i>	<i>Liczba osób</i>	<i>Liczba świadczeń</i>	<i>Koszt świadczeń w zł</i>
Zasiłki okresowe	1 461	8 092	1 057 242
Zasiłki celowe	2 006	10 263	1 529 299
Posiłek dla potrzebujących	2 509	320 454	1 044 270
Usługi opiekuńcze	130	41 685	291 795
Odpłatność za pobyt w DPS	35	232	411 829

Źródło: Informacje Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

2. **Dzienny Dom Pomocy Społecznej**, który działa na rzecz integrowania środowiska osób starszych oraz świadczy pomoc w zakresie: wydawania posiłków, organizacji terapii zajęciowej a także imprez kulturalnych i okolicznościowych. W ramach DDPS działa świetlica środowiskowa dla dzieci.
3. **Dom Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień”**, który świadczy pomoc dla ludzi starszych. Obecnie przebywa w Domu 88 osób w wieku od 60 do 92 lat. Placówka zapewnia mieszkańcom usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających. Prowadzone są również zajęcia mające na celu aktywizację mieszkańców Domu, podtrzymywanie ich sprawności fizycznej i lepszego samopoczucia m.in. poprzez gimnastykę usprawniającą, zabiegi fizykoterapii, organizację zabaw tanecznych i imprez okolicznościowych.

4. **Dom Dziecka Nr 2 „Dąbrówka”**, który zapewnia opiekę dla 60 dzieci w wieku od 3–18 lat,
5. **Rodzinny Dom Nr 4**, który zapewnia opiekę dla 4 dzieci w wieku od 7 – 17 lat,
6. **Ośrodek Interwencji Kryzysowej**, udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym ofiarami przemocy i znajdującymi się w sytuacji kryzysu psychicznego. Świadczy specjalistyczne usługi psychologiczne, pedagogiczne, psychoedukacyjne, socjalne i prawne,
7. **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności**, który wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,

II. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które realizują zadania miasta z zakresu pomocy społecznej to:

1. **Towarzystwo Św. Brata Alberta**, które zapewnia schronienie, posiłki oraz ubrania osobom tego pozbawionym,
2. **Towarzystwo Interwencji Społecznych w Nysie**, które zapewnia opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodziców. Towarzystwo prowadzi na terenie miasta:
  - Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy TIS, który zapewnia opiekę dla 40 dzieci w wieku od 3–18 lat,
  - Pogotowie Opiekuńcze TIS, które jest niepubliczną placówką wielofunkcyjną dla dzieci od 0-11 lat, w której przebywa obecnie 50 dzieci,
3. **Stowarzyszenie Charytatywne Polski Komitet Pomocy Społecznej**, które organizuje i świadczy usługi opiekuńcze,
4. **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło w Jeleniej Górze**, które prowadzi warsztaty terapii zajęciowej,
5. **Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Jeleniej Górze**, które prowadzi warsztaty terapii zajęciowej.

Na terenie miasta funkcjonuje 231 organizacji pozarządowych oraz 10 stowarzyszeń, które zajmują się działalnością charytatywną, kulturalną, edukacyjną, naukową oraz działalnością związaną z propagowaniem idei rozwoju społecznego.

Ponadto na terenie miasta działają placówki opiekuńczo-wychowawcze, które zapewniają m.in. opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców:

- Miejski Ośrodek Socjoterapii - głównym zadaniem ośrodka jest zapewnienie dzieciom opieki i realizacji obowiązku szkolnego oraz integracji ze środowiskiem,

- 16 świetlic środowiskowych,
- 124 rodziny zastępcze, w których wychowuje się 158 dzieci.

Na terenie miasta działalność prowadzą 54 placówki ochrony zdrowia, w tym m.in.: Szpital Wojewódzki w Jeleniej Górze, Pogotowie Ratunkowe, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki medycyny pracy oraz 28 aptek. Jakość świadczonej opieki zdrowotnej, jej dostępność i zakres oferowanych usług pozostaje w ścisłej korelacji z liczebnością i kwalifikacjami personelu służby zdrowia.

5. OBSZARY POWOJSKOWE I POPRZEMYSŁOWE

Poza wyznaczonym obszarem do rewitalizacji w Jeleniej Górze występują jeszcze inne obszary zaliczane do terenów przemysłowych i powojkowych. Należą do nich:

- 1) Obszary powojkowe po byłym Centrum Szkolenia Radioelektronicznego przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Podchorążych.

Uchwałą Nr 475/XL/2005 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 25.11.2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Podchorążych w Jeleniej Górze (Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego z 2005 r. Nr 261, poz. 4597) określono sposób zagospodarowania tych terenów. Plan zakłada przeznaczenie terenów pod funkcje:

- mieszkaniowe,
- usług komercyjnych,
- usług publicznych (szkolnictwo, administracja, itp.),
- usług sportowych,
- działalności gospodarczej.

Część obszaru, która jest objęta Lokalnym Programem Rewitalizacji (przy ul. Grunwaldzkiej) została omówiona w diagnozie obszaru wsparcia .

Pozostałe tereny, o łącznej powierzchni ok. 21,5 ha, są w posiadaniu Agencji Mienia Wojskowego, która systematycznie zbywa je na rzecz osób fizycznych, prawnych oraz różnych instytucji głównie na cele usługowe oraz mieszkaniowe. Obecnie znaczna część z nich została już zagospodarowana. M.in. powstało już osiedle mieszkaniowe, które jest wspólnym przedsięwzięciem inwestora holenderskiego PALESTA oraz firmy INDOM z Jeleniej Góry. Ponadto część obiektów została zaadaptowana na potrzeby usług

publicznych. (m.in. Powiatowy Urząd Pracy, Archiwum Państwowe, Starostwo Powiatowe oraz Wojskowa Komenda Uzupełnień). Ponadto drobną działalność usługową uruchomiły firmy prywatne. Obecnie funkcjonuje 19 firm, które prowadzą działalność w zakresie: intrologatorstwa, poligrafii, wynajmu i dzierżawy pojazdów samochodowych, transportu lądowego, technologii informatycznych i komputerowych, wspomaganie usług finansowych, usług ogólnobudowlanych, sprzedaży detalicznej.

Zdecydowana większość terenów została już zagospodarowana. Pozostałe zaś, znajdują się w zasobie Agencji Mienia Wojskowego i są oferowane do sprzedaży. M.in. do zagospodarowania pozostaje teren po byłym stadionie sportowym, gdzie plan zagospodarowania przestrzennego, zakłada utrzymanie funkcji sportowej z dopuszczeniem możliwości realizacji bazy noclegowej i gastronomicznej.

2) Tereny powojkowe położone przy ul. Sudeckiej, po byłej 10 Pancerniej Dywizji Sudeckiej Pułk Przeciwlotniczy w Jeleniej Górze.

Uchwałą Nr 508/XLII/2006 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 31.01.2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów po byłej jednostce wojskowej położonych przy ul. Sudeckiej w Jeleniej Górze (Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego z 2006 r. Nr 56, poz. 908) określono sposób zagospodarowania tych terenów. Plan zakłada na tym obszarze realizację funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz tereny zieleni.

Nieruchomość położona przy ul. Sudeckiej w Jeleniej Górze o obszarze 88 ha zabudowana była budynkami koszarowymi, magazynowymi i technicznymi. Zdecydowana większość terenów wykorzystywana była na poligon. Całe mienie przejęła Agencja Mienia Wojskowego i zbyła je w 2004 r. na rzecz firmy „Bracco” sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze. Obecnie tereny te są przez właściciela systematycznie zagospodarowywane. W wyniku adaptacji obiektów koszarowych na cele mieszkalne powstaje ekskluzywne osiedle mieszkaniowe pod nazwą Park Sudecki. Natomiast na terenach byłego poligonu zaplanowana została realizacja osiedla budynków jednorodzinnych i usług towarzyszących z urządzoną zielenią i ścieżkami rowerowymi.

Pomiędzy osiedlem mieszkaniowym, a osiedlem zabudowy jednorodzinnej zaprojektowany jest przebieg obwodnicy południowej miasta. Własność gruntu przeznaczonego pod budowę obwodnicy Miasto uzyskało od Wojskowej Agencji Mieszkaniowej na podstawie umowy darowizny z 2002 r. W 2009 r. zaplanowane jest rozpoczęcie realizacji projektu przez Miasto Jelenia Góra.

- 3) Tereny poprzemysłowe przy ul. Karola Miarki po byłych Zakładach Włókien Chemicznych „Chemitex-Celwiskoza”.

Obszar byłych zakładów obejmuje powierzchnię ok. 60 ha. Prawnym następcą zakładu została nowa firma pn. Zakłady Chemiczne „Jelchem”, które po zmianie profilu produkcji ograniczyły znacznie zatrudnienie, a w ślad za tym firma posiada zbędne tereny, które należy zagospodarować. Część z nich została przekazana na potrzeby fundacji „Centrum Wspierania Przedsiębiorczości”. W wyniku przekształceń własnościowych na obszarze tym powstało wiele nowych podmiotów gospodarczych. Obecnie działa tam ok. 30 różnych podmiotów gospodarczych. Jednak nie wszystkie tereny są zagospodarowane. Do zagospodarowania i uporządkowania pozostało ok. 20 ha. Pełna rewitalizacja tego obszaru jest bardzo trudna, m.in. z uwagi na degradację środowiska przez szkodliwą produkcję byłych ZWCH „Chemitex-Celwiskoza”. Znajdują się tam osadniki odpadów przemysłowych, które wymagają rekultywacji.

Ponadto na obszarze tym wymagane jest – z uwagi na powstałe już, jak i mające powstać w przyszłości podmioty gospodarcze – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz budowa nowego połączenia komunikacyjnego poprzez budowę przez teren byłych zakładów odcinka drogi ul. K. Miarki, łączącego się z ul. Wojewódzką. W najbliższym czasie miasto rozpocznie realizację konkretnych projektów, po zapewnieniu otrzymania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Europejskiej Współpracy Terytorialnej Polska-Saksonia.

4) Tereny poprzemysłowe w bezpośrednim sąsiedztwie, znajdującego się już w granicach obszaru wsparcia, rejonu ulic Waryńskiego i Powstańców Śląskich. Są to tereny po zlikwidowanej Hucie Szkła Technicznego, Handlowo-Produkcyjnej Spółdzielni Pracy „Samopomoc Chłopska” oraz zlikwidowanych obiektach Przedsiębiorstwa Zbożowo-Młynarskiego PZZ Bolesławiec zlokalizowane w rejonie ulic Wincentego Pola, Łomnickiej i Krakowskiej. Jest to obszar zdegradowany, nie w pełni wykorzystany, ulegający stopniowym przemianom zagospodarowania i gospodarczej adaptacji. W sąsiedztwie tych poprzemysłowych terenów przebiega odcinek nowowyprowadzonej południowej obwodnicy miasta (zakończony w 2012 roku). Stąd też włączenie tych terenów w granice obszaru wsparcia pozwoli na rewitalizację infrastruktury drogowej ulic Łomnickiej i Krakowskiej (wraz z połączeniem ul. Krakowskiej z wybudowaną

obwodnicą), dzięki czemu zwiększy się dostępność i poziom obsługi komunikacyjnej tego rejonu. Sprawi to, że w powiązaniu ze zmianami funkcjonalno-przestrzennymi stworzony zostanie atrakcyjny i konkurencyjny zespół zabudowy i zagospodarowania o funkcjach gospodarczych.

II. DIAGNOZA OBSZARU WSPARCIA

1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Obszar wyznaczony do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 196,5 ha, co stanowi 1,8% ogólnej powierzchni miasta. Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji obejmuje tereny położone na obrzeżach Starego Miasta, wymagające znacznych przekształceń funkcjonalno-przestrzennych.

Granice tego obszaru przedstawia rysunek 4.

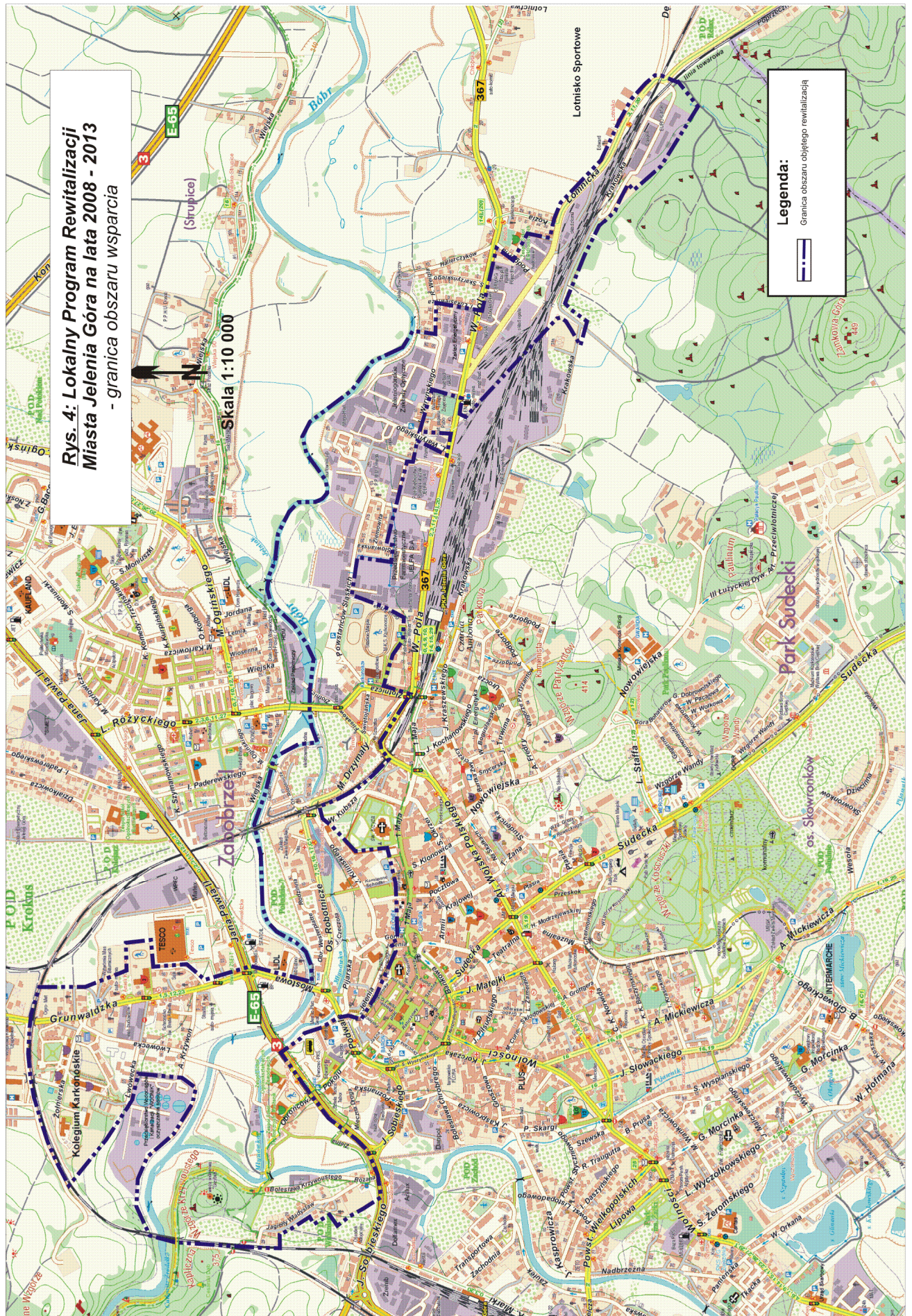
Północna część obszaru, ograniczona jest od północy linią kolejową i od zachodu terenem miejskiej oczyszczalni ścieków obejmuje tereny powojkowe o mieszanej strukturze funkcjonalnej w znacznym stopniu zdegradowane. Na tym obszarze znajduje się: zabudowa mieszkaniowa, komunalne lokale socjalne, Gimnazjum Nr 3, Wyższa Szkoła Zawodowa „Kolegium Karkonoskie”, schronisko dla bezdomnych, prowadzona jest działalność gospodarcza, głównie handel hurtowy i detaliczny oraz zakłady usługowe, w tym mechanika pojazdowa.

Zachodnia część obszaru obejmuje tereny zielone przedwojennego założenia parkowego przy Wzgórzu Krzywoustego, tereny zieleni nieurządzonej w dolinie rzek Bóbr i Kamiennej wraz z terenami przyległej zabudowy mieszkaniowej o zróżnicowanym stanie technicznym oraz teren Zespołu Szkół Technicznych „MECHANIK”.

Środkowa część obszaru obejmuje tereny bezpośrednio graniczące ze Starym Miastem. Jest to część wydzielona od północy aleją Jana Pawła II i od wschodu linią kolejową. W skład obszaru wchodzi:

- niezabudowane tereny (w tym przemysłowe przy ul. Kilińskiego) przeznaczone pod zainwestowanie (uzupełnienie zabudowy śródmiejskiej),
- tereny zabudowy historycznej o znacznym stopniu zdegradowania (ul. Pijarska i ul. Kilińskiego),
- kanał Młynówka wraz z towarzyszącym ciągiem zieleni (do zagospodarowania),
- tereny istniejącej zabudowy o charakterze przemysłowo-handlowym, która dysharmonizuje z otoczeniem Starego Miasta.

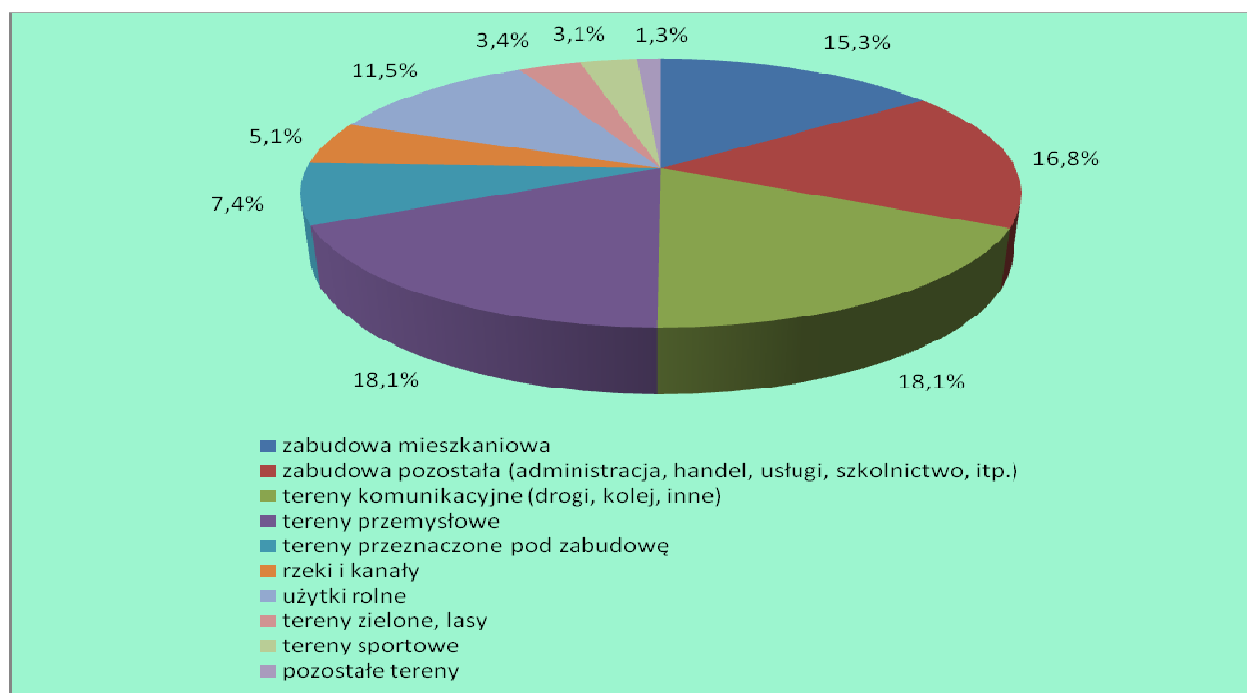
Wschodnia część obszaru obejmuje:

- tereny zabudowy mieszkaniowej cennej historycznie, zdegradowanej technicznie oraz funkcjonalnie (przy ulicach: Osiedle Robotnicze, Drzymały, Flisaków, Świętojańskiej, Powstańców Śląskich) oraz zabudowy socjalnej w złym stanie technicznym przy ul. Powstańców Śląskich,
- tereny poprzemysłowe przy ul. Powstańców Śląskich i ul. Waryńskiego – jest to część terenów poprzemysłowych, które zostały przez Jeleniogórskie Zakłady Optyczne oddane miastu do zagospodarowania; obecnie znajdują się w trakcie przekształceń własnościowych i przestrzennych,
- tereny zieleni nieurządzonej przy rzece Bóbr i kanale Młynówka,
- niezabudowane tereny przy ul. Powstańców Śląskich przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo-usługową,
- tereny poprzemysłowe w rejonie ulic: Wincentego Pola, Łomnickiej i Krakowskiej – są to tereny poprzemysłowe po zlikwidowanej Hucie Szkła Technicznego, Handlowo-Produkcyjnej Spółdzielni Pracy „Samopomoc Chłopska” oraz zlikwidowanych obiektach Przedsiębiorstwa Zbożowo-Młynarskiego PZZ Bolesławiec, są to tereny nie w pełni wykorzystane, w relatywnie niskim stopniu adaptowane na nowe funkcje gospodarcze, znajdujące się w różnych fazach zmian zagospodarowania,
- tereny Polskich Kolei Państwowych – są to tereny położone pomiędzy ul. Łomnicką i ul. Krakowską sukcesywnie zbywane do zagospodarowania na cele gospodarcze.

Struktura użytkowania gruntów na delimitowanym do rewitalizacji obszarze, przedstawiona na rysunku 5, jest następująca:

- zabudowa mieszkaniowa – ok. 30 ha, tj. 15,3% łącznej powierzchni obszaru,
- zabudowa pozostała (administracja, handel, usługi, szkolnictwo, itp.) – ok. 33 ha, tj. 16,8%,
- tereny komunikacyjne (drogi, kolej, inne) – ok. 35,5 ha, tj. 18,1%,
- tereny przemysłowe – ok. 35,6 ha, tj. 18,1%,
- tereny przeznaczone pod zabudowę – ok. 14,6 ha, tj. 7,4%,
- rzeki i kanały – ok. 10 ha, tj. 5,1%,
- użytki rolne – ok. 22,6 ha, tj. 11,5%,
- tereny zielone, lasy – ok. 6,7 ha, tj. 3,4%,
- tereny sportowe – 6 ha, tj. 3,0%,
- pozostałe tereny – ok. 2,5 ha, tj. 1,3%.

Rysunek 5. Struktura użytkowania gruntów obszaru wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne

Na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze znajdują się m.in.:

1. obszar poprzemysłowy w rejonie ulic Waryńskiego i Powstańców Śląskich oraz Wincentego Pola, Łomnickiej i Krakowskiej

W 1999 r. miasto Jelenia Góra na mocy decyzji Wojewody Jeleniogórskiego przejęło od Skarbu Państwa nieruchomość położoną przy ul. Waryńskiego, która stanowiła część majątku byłego przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą „Jeleniogórskie Zakłady Optyczne”. Był to teren o powierzchni ok. 5 ha., zabudowany obiektami przemysłowymi, w tym 3 halami produkcyjnymi oraz obiektami magazynowymi i garażowymi.

Zdegradowane tereny przemysłowe wymagały dużych nakładów finansowych celem przywrócenia im właściwego stanu technicznego. W wyniku podjętych przez miasto działań przygotowano oferty inwestycyjne, które zyskały uznanie u przedsiębiorców. Aktualnie na tym obszarze funkcjonują podmioty gospodarcze o kapitale prywatnym.

Na sąsiednim terenie Jeleniogórskie Zakłady Optyczne spółka z o.o. odsprzedały grunt, gdzie mają powstać 2 dalsze podmioty gospodarcze.

Obecnie działają tu następujące firmy:

- „Ładziński” Zakłady Metalowe,

- „Ładziński” Zakład Mechaniczny,
- „Fx Sport” spółka z o.o.,
- „Budowlaniec” Centrum Handlowe,
- „Saba” Hurtownia Papiernicza,
- „Dana” Hurtownia Rybna.

W okresie 9 lat zagospodarowywania terenów przemysłowych obserwuje się zjawisko częstego przenoszenia działalności gospodarczej w inne rejony miasta, które mają korzystniejszą lokalizację ze względu na położenie komunikacyjne.

W celu zapewnienia tymczasowej obsługi komunikacyjnej tego obszaru miasto poniosło nakłady polegające na wyburzeniu budynku byłej kotłowni, która usytuowana była w pasie, projektowanej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, drogi. Wybudowanie drogi poprawi obsługę komunikacyjną tego obszaru miasta oraz stworzy lepsze warunki dla firm inwestujących w tym rejonie. Brak odpowiedniej infrastruktury drogowej może spowodować bowiem rezygnację z prowadzenia działalności przez podmioty gospodarcze i jednocześnie utratę miejsc pracy. Przebudowa układu drogowego konieczna jest również z uwagi na bliskie sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej, w tym lokali socjalnych. Poprawi to ponadto znacznie warunki zamieszkiwania mieszkańców oraz bezpieczeństwo w tym rejonie.

Obszar wsparcia rozszerzony został o sąsiednie tereny przemysłowe położone w rejonie ulic Wincentego Pola, Łomnickiej i Krakowskiej. Tereny te zajmują powierzchnię ok. 10 ha. Na terenach tych nie występuje zabudowa mieszkaniowa.

U zbiegu ulic Wincentego Pola i Łomnickiej znajdują się tereny przemysłowe po Hucie Szkła Technicznego, która na mocy decyzji Wojewody Dolnośląskiego została zlikwidowana w 2002 r. Jest to teren o powierzchni ok. 3 ha., zabudowany byłymi obiektami przemysłowymi, w tym licznymi byłymi halami produkcyjnymi, obiektami magazynowymi, garażowymi, wiatami, boksami oraz placami.

W sąsiedztwie znajdują się grunty po zlikwidowanej w 2003 r. Handlowo-Produkcyjnej Spółdzielni Pracy „Samopomoc Chłopska” o powierzchni ok. 1,5 ha, które zabudowane są byłymi obiektami produkcyjnymi oraz magazynowo-biurowymi.

Przy ul. Krakowskiej znajdują się natomiast tereny po zlikwidowanych w 2006 r. obiektach magazynowych Przedsiębiorstwa Zbożowo-Młynarskiego PZZ Bolesławiec o powierzchni ok. 5,5 ha.

Są to obszary zdegradowane, obecnie nie w pełni wykorzystane, znajdujące się w trakcie zagospodarowywania i adaptowania przez obecnych właścicieli głównie na funkcje usługowe i handlowe.

Ponadto pomiędzy ul. Łomnicką i ul. Krakowską położone są tereny należące do Polskich Kolei Państwowych, które sukcesywnie zbywają niewykorzystywane grunty i obiekty z przeznaczeniem na działalność gospodarczą.

Przebudowa ulicy Łomnickiej i ulicy Krakowskiej z jednoczesnym połączeniem ul. Krakowskiej z wybudowanym odcinkiem obwodnicy południowej miasta poprawi dostępność komunikacyjną tych terenów przemysłowych oraz stworzy lepsze warunki dla firm rozpoczynających działalność i inwestujących w tym rejonie. Brak odpowiedniej infrastruktury drogowej utrudnia dotychczas prowadzenie efektywnej działalności w tym rejonie miasta. Stąd też niezbędne jest objęcie tej części Jeleniej Góry procesem rewitalizacji.

2. obszary przemysłowe w rejonie ulic Kilińskiego, Pijarskiej, Osiedla Robotniczego oraz kanału Młynówka

Obszar obejmuje tereny po byłej odlewni żeliwa Fabryki Maszyn Papierniczych „BELOIT POLAND” S.A., o pow. 1,65 ha, stanowiące własność Skarbu Państwa, od 2001 r. w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych. Zabudowa przemysłowa na tym terenie została wyburzona i obecnie teren ten nie jest zabudowany.

Z terenem tym graniczy niewielka nieruchomość, o pow. 0,07 ha, która stanowi własność Skarbu Państwa. Dawna siedziba Centrali Nasiennej w Jeleniej Górze obecnie jest w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych.

Przy ulicach: Osiedle Robotnicze oraz Kilińskiego znajdują się tereny przemysłowe na obszarze ok. 1 ha po byłym Wydziale Maści Jeleniogórskich Zakładów Farmaceutycznych „Polfa”, które przekształcone zostały w firmę „Polfa” S.A. jednoosobowa spółka Skarbu Państwa (obecny następca prawny Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne „Jelfa” S.A). Obszar ten zabudowany jest budynkami produkcyjnymi, socjalnymi, magazynowymi, portiernią oraz zbiornikami podziemnymi. Ponadto na obszarze tym występuje plac o nawierzchni betonowej. Obecny następca prawny, tj. Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne Jelfa S.A. zbyło te nieruchomości na rzecz osób prywatnych. Tereny te wymagają zagospodarowania oraz uporządkowania zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jeleniej Góry oraz projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla tej części miasta.

W sąsiedztwie terenów przemysłowych znajdują się grunty Gminy Jeleniej Góry, o pow. 0,4571 ha, zabudowane budynkami mieszkalnymi o złym stanie technicznym, oznaczone numerami: Kilińskiego 3, Pijarska 2, 2 of, Pijarska 6 oraz zabudowaniami gospodarczymi służącymi obsłudze tych budynków. Budynki przy ul. Pijarskiej 2, 2 of położone są w ciągu projektowanej drogi łączącej ulicę Kilińskiego z ulicą Osiedle Robotnicze. Budowa nowej drogi jest konieczna w celu poprawy obsługi komunikacyjnej w tym rejonie miasta oraz stworzenia sprzyjających warunków dla inwestorów. Część działki nr 106 przy ul. Pijarskiej po wydzieleniu, stanowić będzie ofertę inwestycyjną miasta.

Na obszarze w rejonie ulic m.in.: Kilińskiego i Pijarskiej, Osiedle Robotnicze, Podwale- Mostowa ujętym w LPR występują tereny przemysłowe po byłych Zakładach Włókien Chemicznych „Chemitex-Celwiskoza”, Fabryki Maszyn Papierniczych „Fampa” (obecny następca prawny PMPoland) oraz wolne tereny do zagospodarowania powstałe w wyniku wcześniejszych wyburzeń obiektów zdekapitalizowanych. Dla tego obszaru miasta nie ma obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (obecnie w trakcie opracowywania). Zgodnie z zapisami zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jeleniej Góry, jak również w projekcie mpzp dla tej części miasta, tereny te docelowo mają być przekształcone w kierunku stworzenia obszaru miejskiego o charakterze prestiżowym i wysokich walorach użytkowych. Zasady zagospodarowania tych terenów preferują różne, nieuciążliwe usługi – głównie o charakterze centrotwórczym (handel, gastronomia, banki, hotele, itp.), nową i modernizowaną zabudowę odznaczającą się wysokimi walorami architektonicznymi, nawiązującymi do otaczającej zabudowy historycznej. Towarzystwającą funkcją na tym obszarze jest zabudowa mieszkaniowa wraz z nieuciążliwymi usługami z preferencją dla zabudowy zwartej o charakterze obrzeżowym.

Kanał Młynówka wraz z przyległym terenem stanowi obecnie zdegradowany obszar przemysłowy położony w widłach rzek: Kamienna, Młynówka i Bóbr. Kanał nie posiada własnej zlewni a jego początek stanowi ujęcie wód powierzchniowych z rzeki Bóbr a wylotem jest ujście do rzeki Kamienna. Koryto kanału Młynówka stanowi sięgacz ekologiczny. Obszar kanału i jego otoczenie jest terenem zdegradowanym przez przemysł. Wybudowany został w okresie powojennym i wykorzystywany był przez Zakłady Włókien Chemicznych Chemitex-Celwiskoza jako kanał do przesyłu wody przemysłowej z rzeki Bóbr do celów produkcyjnych. Zatem obszar kanału Młynówka wraz z terenami przyległymi stanowi zdegradowany obszar przemysłowy. Na skutek decyzji władz rządowych w 1990 roku Zakłady Chemiczne Chemitex-Celwiskoza zostały zamknięte. Następca prawny fabryki

tj. Zakłady „Jelchem” w roku 1992 zrezygnowały z poboru wody powierzchniowej z rzeki Bóbr do celów produkcyjnych poprzez kanał Młynówka i przestały być jego głównym użytkownikiem. Na etapie uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie wyrażono zgody na jego trwałą likwidację, stąd obiekt na mocy decyzji komunalizacyjnej Wojewody wszedł w zasób mienia Miasta Jeleniej Góry.

W chwili obecnej obiekt zniszczony jest pod względem technicznym i systematycznie zaśmiecany jest odpadami komunalnymi przez mieszkańców. Kanał jest odbiornikiem wód opadowych z ulic, placów i terenów położonych wzdłuż jego biegu. Brak spadków podłużnych koryta sprawia, iż woda nie spływa w sposób naturalny tylko ulega spiętrzeniu, tworząc zastoiska i wymokliska na terenach przyległych. Zasilanie w wodę kanału z rzeki Bóbr odbywa się poprzez rurociąg $\varnothing$ 500 mm długości 30 m, którego parametry hydrauliczne są niedostateczne do zapewnienia w Młynówce przepływu miarodajnego $Q = 0,5 \text{ m}^3 / \text{s}$. W latach 2003-2005 zlikwidowano nielegalne wyloty kanalizacji sanitarnej do Młynówki z okolicznych budynków i zakładów, natomiast w celu kompleksowego uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w tym obszarze, Miasto Jelenia Góra wspólnie z PWiK „Wodnik” sp. z o.o. przygotowuje się do aplikowania o środki na to zadanie z Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Istniejące przekroczenia sieciami infrastruktury technicznej kanału Młynówka są najczęściej w formie podwieszenia do konstrukcji mostów i kładek, bądź na samodzielnych konstrukcjach nośnych. Wszystkie te przekroczenia są najczęściej stare, zniszczone, niekonserwowane i konieczna jest ich przebudowa. Projekt zakłada dostosowanie w maksymalnym stopniu przebiegu kanału Młynówka do jego naturalnego biegu z uwzględnieniem budowy fizjograficznej oraz zagospodarowania terenów przyległych. Projekt zakłada wykonanie odmulenia dna, zabezpieczenie dna kanału pod budowlami komunikacyjnymi, trwałą zabudowę i umocnienie dna, przebudowę murów oporowych wraz z ich wzmocnieniem, budowę ciągów pieszo-rowerowych wraz z ich odwodnieniem, małą architekturę oraz nasadzenia drzew i krzewów wraz z założeniem trawników na zrekultywowanych terenach przemysłowych.

Tereny nadbrzeżne są zaśmiecone i porośnięte przypadkową roślinnością. Zaniedbane i zdegradowane otoczenie sprawia, że brak jest zainteresowania tym obszarem przez potencjalnych inwestorów oraz turystów i mieszkańców.

W wyniku realizacji projektu tereny zdegradowane przez przemysł o powierzchni 2,7 ha zostaną zrekultywowane i zagospodarowane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe i przyrodnicze. Nastąpi poprawa jakości środowiska naturalnego i walorów estetycznych

przemysłowego obszaru miasta, co stanowić będzie katalizator do dalszych działań związanych z rozwojem funkcji turystycznych a także będzie bodźcem do rozwoju MŚP w sferze usług. Projekt zlokalizowany jest na obszarze miasta Jeleniej Góry objętym ścisłą ochroną konserwatorską a końcowy odcinek kanału Młynówka wraz z trasami pieszo-rowerowymi przebiega w pobliżu Parku Krajobrazowego Doliny Bobru oraz w odległości 4 km od proponowanego do objęcia ochroną sieci Natura 2000 obszaru siedliskowego Góra Wapienna powyżej wsi Siedlęcín w Gminie Jeżów Sudecki.

3. obszar powojaskowy w rejonie ulic: Grunwaldzka i Lwówecka

Miasto Jelenia Góra w 2004 r. w drodze umowy zamiany nabyło od Agencji Mienia Wojskowego nieruchomość położoną przy ul. Lwóweckiej oznaczoną jako działka 2/1 o pow. 12,1938 ha. Powyższa nieruchomość to teren byłego Centrum Szkolenia Radioelektronicznego zabudowany obiektami dydaktycznymi i towarzyszącymi. Następnie, w dniu nabycia Miasto nieruchomość tę przekazało umową darowizny Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej - Kolegium Karkonoskiemu w Jeleniej Górze, które jest nadal jej właścicielem.

Obszar działki 2/1 to grunty oznaczone symbolem Bi – inne tereny zabudowane. Nieruchomość zabudowana jest 36 obiektami, które wykorzystywane są przez Kolegium Karkonoskie do celów dydaktycznych, a część z nich to budynki i zabudowania towarzyszące. Wszystkie są utrzymywane przez Kolegium oraz sukcesywnie remontowane. Jeden z obiektów został gruntownie przebudowany, powstała w nim nowoczesna biblioteka naukowa. Wiele obiektów wymaga nadal działań inwestycyjnych, które przystosują je do współczesnych potrzeb dydaktycznych uczelni.

Na pozostałym terenie niezabudowanym utrzymywana jest zieleń w postaci obsadzonych drzewami i krzewami alejek, urządzonych skwerów i klombów .

Na terenie opisanej nieruchomości działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Jeleniogórskie Centrum Leczenia Osteoporozy i Rehabilitacji Narządu Ruchu OSTEOCYT, który posiada umowę najmu lokalu zawartą z Kolegium Karkonoskim. Placówka ta stanowi bazę praktyk studenckich z kierunków medycznych.

Na terenie wskazanym do rewitalizacji najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest Wzgórze Krzywoustego. Wzniesienie to, zbudowane ze skał granitowo-gnejsowych, posiada na swoim szczycie zespół obiektów kulturowych. Są to zabytkowe średniowieczne grodziszcze oraz wieża widokowa. Wzgórze otaczają obszary leśne (las komunalny) z drzewostanem buczyny górskiej. Przed 1945 rokiem teren ten był popularnym obszarem

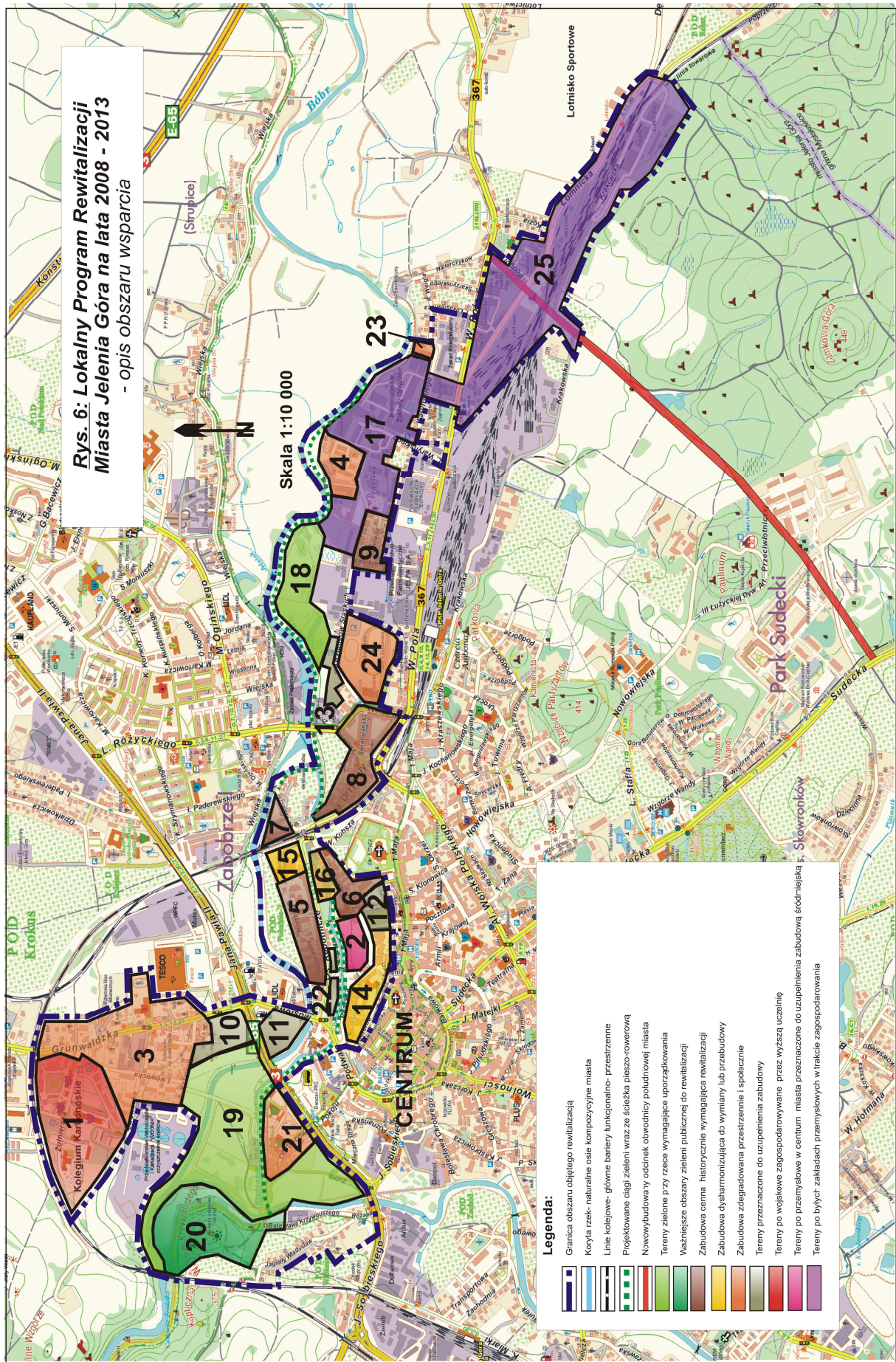
spacerowym, obecnie wymaga generalnego uporządkowania. Wzgórze Krzywoustego otwiera wejście do Parku Krajobrazowego „Dolina Bobru”, ciągnącego się doliną rzeki aż do Lwówka Śląskiego.

Poza Wzgórzem Krzywoustego, zieleń znajdująca się w analizowanym rejonie, nie przedstawia większych wartości przyrodniczych. Tereny zielone są rozproszone i zarządzane przez różne podmioty. Większe skupiska zieleni stanowią ogrody działkowe przy ul. Rodzinnej i ul. Flisaków oraz nieurządzona zieleń zlokalizowana wzdłuż kanału Młynówka. Za wyjątkiem ogrodów działkowych i placu zabaw przy ul. Osiedle Robotnicze, omawiany teren nie posiada żadnych obszarów zielonych służących mieszkańcom do rekreacji i uprawiania sportu.

Segmentacja przestrzenna obszaru wsparcia

W celu pełnej i bardziej szczegółowej charakterystyki obszaru przewidzianego do rewitalizacji podzielono go na części, które stanowią zwarte kompleksy o jednolitych funkcjach, charakterze przestrzeni, itp.

Wydzielone segmenty obszaru wsparcia wskazanego do rewitalizacji przedstawia rysunek 6.

Charakterystyka poszczególnych segmentów obszaru wsparcia przedstawia się następująco:

<i>Nr terenu</i>	<i>Opis terenu</i>
1	Teren powojkowy byłego Centrum Szkolenia Radioelektronicznego, użytkowany obecnie przez wyższą uczelnię zawodową – Kolegium Karkonoskie. Przejęte obiekty są sukcesywnie zagospodarowywane na potrzeby uczelni. Obowiązujący dla tego terenu plan miejscowy dopuszcza uzupełnienie zabudowy funkcjami związanymi z uczelnią.
3	Tereny zabudowy o mieszanej strukturze funkcjonalnej w znacznym stopniu zdegradowanej. Po zachodniej części ul. Grunwaldzkiej znajdują się zabudowania hurtowni, schroniska dla bezdomnych, zabudowa socjalna oraz zabudowa mieszkaniowa. Część budynków mieszkalnych jest w złym stanie technicznym i wymaga gruntownych remontów lub wymiany. Budynki socjalne należy poddać remontom. W bezpośrednim sąsiedztwie oczyszczalni ścieków znajdują się ruiny budynków mieszkalnych, które należy zastąpić zabudową usługową. Wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej znajdują się budynki mieszkalne cenne historycznie jednakże w większości w złym stanie technicznym. Po wschodniej części ul. Grunwaldzkiej znajduje się zabudowa o rozdrobionej strukturze, w tym: o funkcji mieszkaniowej, drobnych usług i rzemiosła oraz Gimnazjum Nr 3. W tej części następuje stopniowa poprawa istniejącej zabudowy poprzez remonty dokonywane przez właścicieli oraz uzupełnienia nową zabudową o charakterze usługowym.
10	Niezainwestowany teren przy skrzyżowaniu ulic: Al. Jana Pawła II i Grunwaldzkiej został nabyty przez firmę Castorama pod budowę hipermarketu budowlanego (obecnie trwa postępowanie lokalizacyjne).
11	Teren obecnie niezainwestowany w sąsiedztwie istniejącej stacji paliw. Teren posiada bezpośredni dostęp z Al. Jana Pawła II oraz z ul. Grunwaldzkiej. Zgodnie z obowiązującym planem miejscowym, miasto planuje na nim budowę parkingu dla autobusów z zapleczem socjalnym.
19	Tereny zielone nadrzecznej niezagospodarowanej. Część terenu wzdłuż rzeki Bóbr stanowi teren zalewowy rzeki Bóbr i jest wyłączona z zainwestowania. Obszar położony w rozwidleniu kanału Młynówka i rzeki Bóbr jest terenem byłych osadników ścieków przemysłowych dawnego Zakładu Włókien Chemicznych „Chemitex-Celwiskoza”, które zostały zasypane i obecnie są porośnięte zieleńią. Teren ten nadaje się do zagospodarowania na cele zieleni i rekreacji bez wznoszenia zabudowy. Powinien być elementem ciągów zielonych towarzyszących rzece, podobnie jak pozostała część terenu znajdująca się w sąsiedztwie drogi krajowej nr 3 (Al. Jana Pawła II). Przez teren przebiega ścieżka rowerowa prowadząca z centrum miasta do Schroniska „Perła Zachodu”.
20	Tereny zielone przedwojennego założenia parkowego przy Wzgórzu Krzywoustego (obecnie zaniedbane); ustalenia planu miejscowego obejmują ten teren ochroną konserwatorską i przewidują możliwość realizacji nowej zabudowy (obiekt hotelowo-gastronomiczny) w miejscu ruin dawnej restauracji przy istniejącej wieży widokowej oraz budowę parkingu przy ul. B. Krzywoustego, w bezpośrednim sąsiedztwie parku. Plan miejscowy wskazuje teren parku do kompleksowej rewaloryzacji w oparciu o źródła historyczne z możliwością rozbudowy wieży widokowej w strefie

<i>Nr terenu</i>	<i>Opis terenu</i>
	wejściowej. Wszelkie działania inwestycyjne w tym rejonie wymagają uzgodnień z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
21	Tereny zabudowy mieszkaniowej o zróżnicowanym stanie technicznym oraz teren Zespołu Szkół Technicznych „Mechanik” oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego. Teren bardzo eksponowany widokowo z przebiegającej obok drogi krajowej nr 3 - obecnie zwraca uwagę zły stan techniczny budynków mieszkalnych widocznych od strony południowo-zachodniej.
22	Teren niezainwestowany przy skrzyżowaniu ulic: Os. Robotnicze i Mostowa, przewidziany do zabudowy obiektami usługowymi i mieszkalnymi o skali odpowiadającej istniejącej w sąsiedztwie zabudowy wielorodzinnej. Właściciel terenu położonego bezpośrednio przy skrzyżowaniu rozpoczął działania zmierzające do budowy obiektu usługowo-mieszkalnego (trwa postępowanie lokalizacyjne).
2	Teren po byłej odlewni żeliwa Fabryki Maszyn Papierniczych. Zabudowa przemysłowa została wyburzona i obecnie teren jest przygotowywany do nowego zainwestowania. Planowana jest zabudowa mieszkalno-usługowa. Właściciel terenu we wnioskach i uwagach do planu miejscowego wnosił o takie przeznaczenie terenu.
14	Teren położony przy ul. Pijarskiej stopniowo ulegający przeobrażeniom. Został wybudowany parking wielopoziomowy oraz nowa kamienica. Planuje się budowę galerii handlowej na zapleczu istniejących kamienic. Część kamienic zlokalizowanych wzdłuż ulicy o wysokich walorach historycznych wymaga remontów. Przy ul. Kilińskiego znajduje się zabudowa Zakładu Kartonażu i Tektury Falistej dysharmonijna z otoczeniem Starego Miasta. Projekt opracowywanego planu miejscowego przewiduje w tym rejonie zmiany funkcjonalne, tj. wprowadzenie funkcji usługowej i mieszkaniowej oraz poprowadzenie ciągu pieszego równoległego do ul. 1 Maja i ul. Kilińskiego w formie „uliczki handlowej”.
12	Teren po byłym targowisku sprzedany przez miasto pod budowę galerii handlowej. Obecnie trwa postępowanie o wydanie pozwolenia na budowę. W ramach projektowanego zagospodarowania związanego z budową obiektu planuje się budowę placu przy ul. Kamienne Schodki oraz przebudowę ciągu pieszego łączącego ul.1 Maja z ul. Kilińskiego.
Ulice: Kilińskiego i Pijarska obsługujące tereny 2, 14, 12, 6 i 16	Obecnie ulica Kilińskiego i ul. Pijarska są wąskimi ulicami niedostosowanymi do obsługi planowanych do realizacji nowych inwestycji. Konieczna jest ich przebudowa.
Kanał Młynówka wraz z obudową w sąsiedztwie terenów	Obecnie kanał wraz z przyległym pasem zieleni oraz zabudową mieszkaniową przy ul. Osiedle Robotnicze, Drzymały, Flisaków jest zaniedbany i wymaga kompleksowej rewitalizacji. Konieczne jest przede wszystkim uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.
6	Tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej i usługowej cennej historycznie, zdegradowanej technicznie oraz/lub funkcjonalnie. Część zabudowy wymaga remontów kapitalnych lub wymiany.

<i>Nr terenu</i>	<i>Opis terenu</i>
16	Tereny zajęte obecnie przez firmy produkcyjne, zabudowane obiektami produkcyjnymi i magazynowymi nieodpowiadającymi standardom śródmiejskim.
15	Teren byłego ogrodnictwa, obecnie w przeważającej części niezagospodarowany. W projekcie planu miejscowego teren jest przeznaczony w części pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, a w części przylegającej do torów pod usługi.
7, 8, 9	Tereny zabudowy mieszkaniowej historycznie cennej zdegradowanej technicznie oraz/lub funkcjonalnie, wskazane do ochrony konserwatorskiej w projekcie planu miejscowego.
13	Tereny niezabudowane przeznaczone do uzupełnienia zabudowy (funkcja mieszkaniowa i usługowa). Przy ul. Powstańców Śląskich w bezpośrednim sąsiedztwie powstał w ostatnim czasie zespół nowej zabudowy wielorodzinnej i planuje się kontynuację tej funkcji.
18	Tereny zieleni nie urządzonej położone wzdłuż rzeki Bóbr, stanowiące tereny zalewowe i wyłączone z zainwestowania. Teren ten nadaje się do zagospodarowania na cele zieleni i rekreacji bez wznoszenia zabudowy. Powinien być elementem ciągów zielonych towarzyszących rzece (ciągi piesze i rowerowe).
4	Teren istniejącej zabudowy socjalnej w bardzo złym stanie technicznym oraz zabudowy poprodukcyjnej ulegającej stopniowym przemianom. Zgodnie z obowiązującym planem przewiduje się odnowę istniejącej zabudowy socjalnej.
17	Teren Jeleniogórskich Zakładów Optycznych ulegający stopniowym przemianom poprzez przeznaczenie do sprzedaży zbędnych nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych. Część z nich została już zagospodarowana. Na tym terenie znajdują się również obiekty do wyburzenia z uwagi na bardzo zły stan techniczny.
23	Teren istniejącej zabudowy socjalnej w złym stanie technicznym.
24	Teren istniejącego stadionu przy ul. Złotniczej, który znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga głębokiej modernizacji. W projekcie planu zagospodarowania przestrzennego teren przeznaczony jest pod lokalizację obiektów i urządzeń służących uprawianiu sportu i rekreacji.
25	Teren poprzemysłowy m.in. po zlikwidowanej Hucie Szkła Technicznego, Handlowo-Produkcyjnej Spółdzielni Pracy „Samopomoc Chłopska” oraz zlikwidowanych obiektach Przedsiębiorstwa Zbożowo-Młynarskiego PZZ Bolesławiec, zdegradowany, nie w pełni wykorzystany, ulegający stopniowym przemianom funkcjonalno-przestrzennym.

Ludność

Na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze na koniec 2007 r. zamieszkiwało 4.821 osób, co stanowi 5,6% ogólnej liczby mieszkańców Jeleniej Góry.

W 2006 r. na obszarze tym zanotowano:

- 34 urodzenia, wskaźnik na 1000 mieszkańców wyniósł 6,97 i był niższy od wskaźnika dla miasta, który wyniósł 7,79;
- 48 małżeństw, wskaźnik na 1000 mieszkańców wyniósł 9,84 i był wyższy od wskaźnika dla miasta, który wyniósł 5,03;
- 51 zgonów, wskaźnik na 1000 mieszkańców wyniósł 10,45 i był niższy od wskaźnika dla miasta, który wyniósł 11,83.

Występują tu niekorzystne zjawiska demograficzne. M.in. systematycznie zmniejsza się liczba ludności zamieszkującej ten obszar, od kilku lat występuje ujemne saldo migracji, wyniosło ono na koniec 2005 roku – 56 osób, 2006 r. – 53 osoby, 2007 r. – 50 osób. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźniki te są znacznie wyższe niż w mieście, i tak, w 2005 r. wyniósł – 11,28 (w mieście – 3,15), a w 2006 r. – 10,86 (w mieście – 2,94).

W Jeleniej Górze jak również na obszarze wytypowanym do wsparcia niewielka jest liczba ludności narodowości niepolskiej i wynosi odpowiednio na koniec 2006 r.: 128 osób w mieście i 8 osób na obszarze do rewitalizacji. Ma ona znikomy udział w ludności miasta ogółem (na koniec 2006 r. udział ten wyniósł jedynie 0,15%) oraz na obszarze przewidzianym do rewitalizacji (na koniec 2006 r. wyniósł on 0,16%). Ludność o niepolskiej narodowości zamieszkuje różne rejony miasta. W związku z tym w Jeleniej Górze nie występują problemy, które wymagałyby interwencji ze strony władz miasta w zakresie życia imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych oraz uchodźców.

Należy ponadto wskazać, że włączenie w obszar wsparcia kolejnych terenów przemysłowych nie powoduje zmiany liczby i struktury ludności. Na terenach tych bowiem nie znajduje się zabudowa mieszkaniowa.

Bezrobocie

W obszarze wskazanym do rewitalizacji według stanu w dniu 31.12.2006 r. zarejestrowanych było 365 bezrobotnych, w tym 170 kobiet i 195 mężczyzn. Największy udział wśród bezrobotnych odnotowano w przedziale wiekowym 45-54 lata, stanowili oni 35,6% ogólnej liczby (w mieście wskaźnik ten wyniósł 34,4%). Wśród bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Ich udział w ogólnej liczbie wyniósł 270 osób, co stanowiło 74%, w mieście 62,6%.

Wysokie jest ponadto natężenie zjawiska długotrwałego bezrobocia, tj. pozostawania bez pracy powyżej 13 miesięcy. Dotyczyło to w końcu 2006 roku 115 bezrobotnych. Stanowili oni 31,5% ogółu bezrobotnych z tego obszaru, w mieście wskaźnik ten wyniósł 30,6%.

Tabela 8. Charakterystyka bezrobocia na wytypowanym do wsparcia obszarze (stan w dniu 31.12.2006 r.).

Lp.	Wyszczególnienie	Obszar wsparcia	Miasto Jelenia Góra
1.	Liczba bezrobotnych ogółem, w tym:	365	3.955
	- kobiety	170	2.089
	- mężczyźni	195	1.866
2.	Liczba bezrobotnych wg wieku		
	- 18-24	40	523
	- 25-34	76	898
	- 35-44	62	691
	- 45-54	130	1.362
	- 55-59	47	399
	- 60-64	10	82
3.	Struktura bezrobotnych wg wykształcenia		
	- wyższe	18	294
	- policealne i średnie zawodowe	60	867
	- średnie ogólnokształcące	17	318
	- zasadnicze zawodowe	100	1.093
	- gimnazjalne i poniżej	170	1.383
4.	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 13 miesięcy	115	1.209
5.	Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – ogółem, w tym:	170	1.383
	a) w grupach wiekowych:		
	- w wieku do 25 lat	19	157
	- w wieku 26-49	83	657
	- w wieku powyżej 50 lat	68	569
	b) pozostających bez pracy powyżej 13 miesięcy	54	459

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS i Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze.

Opieka społeczna

Na obszarze przewidzianym do rewitalizacji w 2006 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 265 rodzin, które łącznie liczyły 623 osoby, w tym 95 niepełnosprawnych. Liczba osób objętych pomocą stanowiła 12,8% ludności ogółem obszaru wsparcia. Wskaźnik ten jest prawie dwa razy wyższy od wskaźnika dla miasta (6,9%). Przeprowadzona dynamiczna

analiza statystyczna za lata 2005-2007 wskazuje, że w obszarze tym systematycznie wzrasta liczba rodzin, a w ślad za tym i osób, które muszą być objęte pomocą.

Na wyznaczonym obszarze wzrasta wskaźnik ubóstwa mieszkańców, tzn. stosunek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do ogólnej liczby zamieszkujących na tym obszarze. W 2005 r. wskaźnik ten wynosił 11,0 %, w 2006 r. 12,8 %, a w 2007 r. aż 13,7 %. Wskaźniki te są również znacznie wyższe od wskaźników obliczonych dla całego Miasta, które wynosiły w 2005 r. i 2006 r. - 6,3 % (dla celów porównania wartości danych przy obliczaniu wskaźnika nie wzięto pod uwagę rodzin, które otrzymały pomoc w związku z powodzią lub suszą), a w 2007 r. - 5,8 %.

W lokalnej społeczności wyraźnie widać różnice w statusie społecznym poszczególnych mieszkańców i ich grup. Jest tu największy odsetek osób bezrobotnych, o niskim poziomie wykształcenia, bez przygotowania zawodowego, reprezentujących zachowania z pogranicza patologii społecznej.

Tabela 9. Zakres pomocy społecznej dla ludności Miasta i obszaru wsparcia.

Lp.	Wyszczególnienie	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	<i>Miasto Jelenia Góra</i>			
	- liczba ludności ogółem	87.017	86.503	85.782
	- liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	2.637	2.761 *	2.371
	- liczba osób w tych rodzinach	5.521	5.942 *	4.938
	- liczba udzielonych dodatków mieszkaniowych	21.991	19.637	16.672
2.	<i>obszar wytypowany do rewitalizacji</i>			
	- liczba ludności ogółem	4.963	4.880	4.821
	- liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	229	265	278
	- liczba osób w tych rodzinach	544	623	660
	- liczba osób niepełnosprawnych w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	40	95	101
	- liczba udzielonych dodatków mieszkaniowych	1.697	1.535	1.334

* - w liczbie rodzin i osób w 2006 r. ujęte zostały 192 rodziny (508 osób), które otrzymały pomoc w związku z zdarzeniem losowym, tj. powódź i susza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze

Mieszka tu również najwięcej rodzin niepełnych, dysfunkcyjnych i patologicznych, które nie potrafią zaspokoić biologicznych i psychospołecznych potrzeb dzieci. W toku długotrwałych procesów socjalizacyjnych pogłębia się ich nieprzystosowanie społeczne oraz

zaburzają wszystkie rodzaje relacji i komunikacji grupowej (tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”).

Ponadto, mieszkańców tego obszaru różni styl życia wyrażający się m.in. w sferze celów i dążeń życiowych, potrzeb i aspiracji, zachowań związanych z utrzymaniem higieny, aktywnością związaną z zaspakajaniem potrzeb intelektualnych i estetycznych, potrzebą uczestnictwa w kulturze i oświacie, a także w formach współżycia między ludźmi.

Na obszarze rewitalizacji działają placówki, które zapewniają pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym, bezdomnym oraz dzieciom z rodzin patologicznych. Należą do nich:

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ul. Kilińskiego, który jest jednostką organizacyjną miasta.

Jest to placówka, która wspiera możliwości zaspokojenia potrzeb starszego człowieka dając możliwość spotkań z rówieśnikami, pozwalając wyjść z kręgów izolacji, nawiązać kontakty towarzyskie i tym samym przeciwdziałać poczuciu osamotnienia. Średniomiesięcznie z usług Domu korzysta 65 osób. Rozpiętość wiekowa przebywających osób kształtuje się od 55 lat do 92 lat. Dom zapewnia pensjonariuszom wyżywienie, opiekę medyczną i korzystanie z urządzeń rehabilitacji, prowadzi zajęcia kulturalne i edukacyjne, pomaga w rozwoju zainteresowań. Prowadzona jest akcja „Bezpieczny senior”. Raz w miesiącu odbywają się spotkania z osobami zajmującymi się realizowaniem programu, między innymi: dzielnicowymi, psychologiem policyjnym i strażnikami miejskimi. Ponadto w pomieszczeniach Domu działa Świetlica Środowiskowa dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych. Jest to placówka dla uczniów szkół podstawowych. Do Świetlicy uczęszczają dzieci, którym rodzice nie mogą zapewnić opieki w czasie wolnym od zajęć szkolnych, dzieci zaniedbane, często z zaburzeniami zachowania, wychowujące się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. Świetlica realizuje zadania polegające na:

- łagodzeniu niedostatków wychowawczych w rodzinie i eliminowaniu zaburzeń zachowania,
- dożywianiu dzieci,
- dbałości o zdrowie psychiczne i fizyczne,
- zapewnieniu bezpieczeństwa dzieci,
- propagowaniu postaw abstynenckich wobec nałogów,
- nabywaniu umiejętności radzenia sobie z napotkanymi problemami,
- prowadzeniu zajęć socjoterapeutycznych z dziećmi.

Ponadto Dzienny Dom Pomocy Społecznej w ramach akcji „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przygotowuje i wydaje miesięcznie posiłki dla 100 osób – podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze. Obiekt Dziennego Domu Pomocy Społecznej z uwagi na stan techniczny (wiek budynku – powyżej 100 lat) wymaga prac remontowych, przede wszystkim wykonania termomodernizacji obiektu.

- Schronisko dla bezdomnych przy ul. Grunwaldzkiej. Do głównych zadań schroniska należy:
  - zapewnienie schronienia, wyżywienia, środków higieny osobistej i odzieży osobom bezdomnym,
  - pomoc w wyjściu z bezdomności,
  - pomoc w podjęciu zatrudnienia.
- Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jeleniej Górze przy ul. Waryńskiego,
- Stowarzyszenie Oświaty i Edukacji Makrobiotycznej przy ul. Złotniczej. Prowadzi ono Biuro Porad Obywatelskich. Udziela pomocy w zakresie załatwiania spraw mieszkaniowych, rodzinnych, świadczeń socjalnych i ubezpieczenia społecznego, zatrudnienia, itp.

Ponadto dzieci z rodzin najuboższych i patologicznych objęte są opieką świetlic środowiskowych, które działają w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizowanego. Świetlice prowadzone są przez Radę Przyjaciół Harcerstwa przy ul. Wiejskiej oraz Klub Lotnika „Śmigiełko”. Klub prowadzi zajęcia z modelarstwa lotniczego, szkutnictwa, żeglarstwa, a także turystyki pieszej i rowerowej. Jest też jednym z głównych organizatorów wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych i patologicznych.

Chociaż negatywne zjawiska społeczne występują na całym obszarze przewidzianym do rewitalizacji, to zauważa się szczególną ich koncentrację w rejonie ulic: Grunwaldzka, Lwówecka i Anieli Krzywoń oraz w rejonie ulic: Powstańców Śląskich i Weigla. W pierwszym z wymienionych rejonów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2007 r. sporządził „mapę zasobów i potrzeb” na potrzeby wdrożenia metody aktywności lokalnej. Z przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców wynika, że do najważniejszych problemów jakie występują w ich miejscu zamieszkania zaliczają:

- brak miejsc do spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- wandalizm osiedlowy,
- niski poziom czystości i estetyki osiedla,
- brak dbałości o środowisko otaczające miejsce zamieszkania,

- zagrożenie mienia prywatnego,
- złe warunki mieszkaniowe,
- alkoholizm, narkomania wśród młodzieży,
- brak prawidłowej opieki nad dziećmi,
- brak wyczulenia na potrzeby pomocy w środowisku sąsiedzkim,
- zagrożenia powodziowe,
- słabe zagospodarowanie wolnych przestrzeni między budynkami (podwórka).

Ww. rejony wymagają szczególnych działań zarówno w zakresie poprawy ładu i porządku w przestrzeni, poprawy infrastruktury technicznej i społecznej oraz skierowania bezpośrednich działań do mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy dla rodzin objętych patologiami społecznymi, bezrobociem, itp.

Na wskazanym do rewitalizacji obszarze istnieje konieczność działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania są realizowane poprzez

- *Dział Rehabilitacji MOPS w formie dofinansowania rehabilitacji zawodowej i społecznej*

rehabilitacja zawodowa:

- o przeznaczanie środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- o dofinansowanie do oprocentowania kredytów,
- o zwrot pracodawcom kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- o finansowanie kosztów szkoleń.

rehabilitacja społeczna:

- o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
  - o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych,
  - o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
  - o dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- *działania inwestycyjne i remontowe realizowane przez Miasto i inne podmioty.*

Wszystkie nowobudowane obiekty użyteczności publicznej oraz modernizowane obiekty infrastruktury technicznej i społecznej miasta zakładają pełną ich dostępność dla osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych.

Działalność gospodarcza

Na wytypowanym obszarze działają podmioty gospodarcze zarejestrowane w:

- Gospodarczym Krajowym Rejestrze Sądowym,
- Centralnej Ewidencji i Informacji Gospodarczej prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki.

Z uwagi na to, że nie ma możliwości uzyskania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego odnośnie firm działających na obszarze interwencji, przeprowadzenie pełnej analizy jest niemożliwe.

Zdecydowana większość działających podmiotów gospodarczych działa w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej.

Na obszarze tym na koniec 2011 r. działało ok. 480 jednoosobowych podmiotów gospodarczych, co stanowiło ok. 5,8% wielkości ogółem zarejestrowanych w mieście.

Na wybranych obszarze w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizyczne, dominują usługi handlowe i ogólnobudowlane, a w następnej kolejności usługi z zakresu szeroko rozumianych usług transportowych, w tym mechaniki pojazdowej.

Największym zakładem produkcyjnym są Jeleniogórskie Zakłady Optyczne sp. z o.o. przy ul. Waryńskiego. Jest to firma z tradycjami, działająca w mieście od 1945 roku. Zajmuje się produkcją soczewek okularowych. Firma ta przeszła proces przekształceń, w wyniku którego z przedsiębiorstwa państwowego stała się spółką prawa handlowego.

Przy ul. Kilińskiego działa Zakład Kartonazy i Tektury Falistej; jest to firma, która działa w mieście od kilkudziesięciu lat. Wcześniej wchodziła w skład Karkonoskich Zakładów Papierniczych.

W ostatnim czasie na omawianym obszarze powstały nowe firmy. M.in. działalność rozpoczęły takie firmy jak:

- „Ładziński” Zakłady Metalowe,
- „Ładziński” Zakład Mechaniczny,
- „Fx Sport” spółka z o.o.,
- „Budowlaniec” Centrum Handlowe,
- „Saba” Hurtownia Papiernicza,
- „Dana” Hurtownia Rybna,
- „Cermag”,
- „Arrow” Fabryka Okien i Drzwi,

- „Atak Sport” – produkcja odzieży sportowej,
- Skład opału,
- Skup złomu i metali kolorowych „Dan-Złom”,
- „Kubex” – Hurtownia mięsa, wędlin, drobiu,
- „DROB-FISH” Hurtownia rybna,
- EUROCASH – hurtownia artykułów spożywczych,
- Ouatro-Fruits – hurtownia owoców i warzyw.

Bezpieczeństwo publiczne

Na obszarze interwencji obserwuje się zjawisko niskiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, jak i osób przybywających do Jeleniej Góry. Na obszarze tym dokonywane są częste interwencje Komendy Miejskiej Policji i Straży Miejskiej.

W 2007 r. Komenda Policji odnotowała

- 24 przestępstwa,
- 32 czyny karalne oraz 48 wykroczeń popełnionych przez osoby nieletnie.

Zdecydowaną większość przestępstw stanowiły kradzieże i włamania do obiektów, m.in. handlowych, pojazdów.

Straż Miejska odnotowała w 2006 r. 1875 interwencji, z czego 198 skończyło się nałożeniem mandatów i 44 skierowaniem wniosków do Sądu Rejonowego. Według opinii Straży Miejskiej, liczba interwencji na tym obszarze jest większa niż przeciętnie w mieście. Do najczęstszych powodów interwencji należały: zakłócenia porządku publicznego, nieutrzymanie czystości, nieprzestrzeganie przepisów ruchu drogowego, zabezpieczenie miejsc stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego.

Tabela 10. Liczba i struktura popełnionych przestępstw, wykroczeń i interwencji w 2006 r.

Wyszczególnienie	Przestępstwa	Czyny karalne popełniane przez osoby nieletnie	Liczba interwencji	Liczba mandatów	Liczba wniosków do Sądu Rejonowego
<i>Miasto - ogółem</i>	4365	522	23.734	1.718	378
<i>Obszar do rewitalizacji - ogółem, w tym ulice:</i>	25	35	1875	198	44
Jagieli Władysława	-	-	15	-	1

Wyszczególnienie	Przestępstwa	Czyny karalne popełniane przez osoby nieletnie	Liczba interwencji	Liczba mandatów	Liczba wniosków do Sądu Rejonowego
Bolesława Krzywoustego	-	-	36	2	-
Obrońców Pokoju	-	3	220	10	13
Grunwaldzka	3	9	128	8	1
Anieli Krzywoń	-	-	2	-	-
Lwówecka	5	14	76	15	3
Żołnierska	-	-	-	-	-
Al. Jana Pawła II	10	9	411	19	4
Mostowa	-	-	-	-	-
Podwale	1	-	163	16	1
Stanisława Worcella	-	-	-	-	-
Różana	-	-	-	-	-
Pijarska,	-	-	240	11	1
Czeczota	-	-	-	-	-
Osiedle Robotnicze	2	-	176	103	19
Obrońców Westerplatte	-	-	15	-	-
Rodzinna	-	-	23	-	-
Kilińskiego	-	-	101	7	1
Michała Drzymały	-	-	97	3	-
Flisaków	-	-	16	1	-
Świętojańska	1	-	6	-	-
Złotnicza	-	-	51	-	-
Ziemowita	-	-	4	-	-
Powstańców Śląskich	3	-	67	3	-
Słowińska	-	-	10	-	-
Ludwika Waryńskiego	-	-	18	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji i Straży Miejskiej w Jeleniej Górze

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe na wytyczonym do rewitalizacji obszarze w końcu 2007 r. liczyły 271 budynków o łącznej liczbie 1.803 mieszkań. Liczba budynków wzniesionych przed 1989 r. stanowi 98,5% ogólnej ich liczby. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych zlokalizowanych na obszarze wsparcia w końcu 2007 r. przedstawiała się natomiast następująco:

- zasoby komunalne (stanowiące własność lub współwłasność miasta) – 1.328 mieszkań, tj. 73,7% ogólnej ich liczby na wytyczonym obszarze,
- zasoby zakładowe (stanowiące własność zakładów pracy) – 98 mieszkań, tj. 5,4% ogólnej ich liczby na wytyczonym obszarze,
- zasoby spółdzielcze – 80 mieszkań, tj. 4,4% ogólnej ich liczby na wytyczonym obszarze,
- zasoby prywatne (stanowiące własność osób fizycznych) – 297 mieszkań, tj. 16,5% ogólnej ich liczby na wytyczonym obszarze.

Bardzo istotnym problemem jest niezadowolający stan techniczny budynków mieszkalnych oraz duże braki w wyposażeniu w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne. Stan ten związany jest ściśle z wiekiem budowy budynków mieszkalnych. Ocenia się, że 88% budynków komunalnych znajdujących się na obszarze wsparcia wybudowanych zostało przed 1945 rokiem. Budynki te są w średnim i złym stanie technicznym, a większość znajdujących się tam mieszkań to mieszkania nefunkcjonalne – bez kuchni, łazienek, z węzłami sanitarnymi na klatkach schodowych lub poza budynkiem.

Stara, zdekapitalizowana i niekompletnie wyposażona substancja mieszkaniowa obszaru wsparcia wymaga prac remontowo-odtworzeniowych, termomodernizacyjnych, z następujących przyczyn:

- o nastąpiło zniszczenie substancji mieszkaniowej spowodowane brakiem izolacji przeciwwilgociowej poziomej i pionowej – spowodowało to zawilgocenie murów, odpadanie tynków zewnętrznych i wewnętrznych, w konsekwencji również rozwój grzybów domowych .
- o w wielu budynkach, szczególnie tych najstarszych stropy drewniane uległy odkształceniom oraz zostały porażone przez szkodniki biologiczne; problem ten dotyczy również drewnianych konstrukcji dachowych; remontu wymagają również pokrycia dachowe i obróbki blacharskie.
- o stolarka okienna i drzwiowa, pomimo bieżących napraw i konserwacji, wymaga wymiany w całych budynkach lub w pojedynczych lokalach.
- o instalacje wewnętrzne wodno–kanalizacyjne, elektryczne, gazowe w wielu budynkach kwalifikują się do wymiany w całości z uwagi na stan techniczny oraz wymogi formalno-prawne.
- o z uwagi na okres budowy budynków mieszkalnych (zdecydowana większość wybudowana została na początku XX wieku) nie spełniają one warunków w zakresie efektywności energetycznej.

Szczególną kategorią mieszkań komunalnych są mieszkania socjalne. Na obszarze wsparcia warunki w tym zakresie spełnia 29 budynków o łącznej liczbie 309 mieszkań.

Oświata i wychowanie

W obszarze wytyczonym do rewitalizacji funkcjonują 4 placówki oświatowe spośród 40 znajdujących się na terenie Jeleniej Góry. Są to:

1. Zespół Szkół Technicznych „MECHANIK” przy ul. Obrońców Pokoju 10,
2. Gimnazjum Nr 3 przy ul. Grunwaldzkiej 64a,
3. Bursa Nr 1 przy ul. Kilińskiego 5/7,
4. Niepubliczna Bursa Szkolna „Oaza” ul. Kilińskiego 38.

W **Zespole Szkół Technicznych „MECHANIK”** w roku szkolnym 2007/2008 w 35 oddziałach uczyło się 899 uczniów, w tym 470 w technikum i 429 w zasadniczej szkole zawodowej.

Szkoła kształci w następujących kierunkach:

- Technikum 4 letnie: technik pojazdów samochodowych, technik mechatronik, technik mechanik (o specjalizacjach: mechatronika samochodowa, komputerowe wspomaganie projektowania), technik budownictwa, technik ochrony środowiska;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa:
  - *W klasach 3-letnich - zawody:* mechanik pojazdów samochodowych, blacharz samochodowy, elektromechanik pojazdów samochodowych, operator obrabiarek, monter maszyn, ślusarz, cukiernik, piekarz, murarz i inne
  - *W klasach 2-letnich - zawody::* sprzedawca, kucharz małej gastronomii, lakiernik samochodowy, malarz-tapeciarz, posadzkarz.

Szkoła posiada 4 pracownie komputerowe, 5 pracowni językowych, 7 pracowni specjalistycznych (mechatroniki, 2 pracownie samochodowe, elektrotechniki, nowoczesnych technik wytwarzania, pracownia pomiarów, pracownie praktycznej nauki zawodu), sala multimedialna, baza sportowa (dwie małe niepełnowymiarowe sale gimnastyczne, sala do tenisa stołowego, siłownia oraz kompleks boisk sportowych).

W szkole funkcjonuje Szkolny Ośrodek Kariery oraz Szkolne Centrum Informacji Naukowej.

Budynek szkoły pochodzi z początku XIX wieku i wymaga remontu (elewacja oraz wymiana stolarki okiennej). Szkoła jest nieprzystosowana do możliwości pobierania nauki

przez uczniów niepełnosprawnych (brak podjazdów i windy), brak również pełnowymiarowej sali sportowej (tygodniowo w szkole realizowanych jest 180 godzin obowiązkowych wychowania fizycznego).

Szkoła położona jest w bezpośredniej bliskości dworca PKS, co ma duże znaczenie dla uczniów dojeżdżających z okolic Jeleniej Góry. Ponad połowa uczącej się młodzieży w tej szkole to właśnie uczniowie dojeżdżający. Inną mocną stroną jest bogata oferta edukacyjna realizowana przez szkołę.

Przeprowadzona w 2007 r. kontrola w ramach Rządowego Programu Poprawy Bezpieczeństwa w Szkołach i Placówkach nie stwierdziła w szkole zjawisk, które kwalifikują się do negatywnych zjawisk patologicznych. W szkole zainstalowany jest monitoring wizyjny, który wpływa na poprawę bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz jej otoczeniu. Również dzięki współpracy szkoły z Policją i Strażą Miejską szkoła nie dopuszcza do rozwoju negatywnych zjawisk wśród młodzieży szkolnej.

W Gimnazjum Nr 3 w roku szkolnym 2007/2008 w 19 oddziałach uczy się 463 uczniów. Budynek szkoły pochodzi z lat 60-tych XX w. Szkoła posiada 2 pracownie komputerowe, kompleks sportowy (2 sale gimnastyczne, zespół boisk do piłki siatkowej, piłki ręcznej i piłki nożnej), monitoring wizyjny, jest przystosowana do kształcenia uczniów niepełnosprawnych (winda i podjazdy).

Szkoła położona jest w bezpośredniej bliskości dzielnicy (tzw. „Pekin”), w której występuje wysokie natężenie zjawisk patologicznych.

Przeprowadzona w 2007 r. kontrola w ramach Rządowego Programu Poprawy Bezpieczeństwa w Szkołach i Placówkach stwierdziła, że uczniowie szkoły podlegają opresji i zadawaniu cierpień psychicznych tj. występuje zjawisko agresji słownej (wulgaryzmy, przezywanie, obmawianie, ośmieszanie) oraz zjawisko tzw. „kozła ofiarnego”, w szkole występują wykroczenia przeciwko mieniu, uczniowie szkoły czują się zagrożeni poprzez mieszkańców pobliskiej dzielnicy - dokonywanie tzw. wyrównywania rachunków.

W szkole działa świetlica środowiskowa. Aby wyeliminować ww. negatywne zjawiska, należy w szkole umożliwić prowadzenie szerokiej gamy zajęć pozalekcyjnych takich jak: koła zainteresowań, koła przedmiotowe, zajęcia sportowe, które rozbudzą w uczniach zainteresowania sportowe, kulturalne i estetyczne, itp.

W Bursie Szkolnej Nr 1 mieszka młodzież (ok. 100 osób) pochodząca spoza Jeleniej Góry, a ucząca się w jeleniogórskich szkołach ponadgimnazjalnych. Budynek Bursy, ze

względu na zły stan techniczny, wymaga kompleksowego remontu, w tym termomodernizacji. Bursa posiada ponadto duży teren rekreacyjny do zagospodarowania, znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie kanału Młynówka.

W **Bursie Szkolnej „Oaza”** mieszka młodzież (ok. 55 osób) pochodząca spoza Jeleniej Góry, a ucząca się w jeleniogórskich szkołach ponadgimnazjalnych. Bursa posiada bazę sportową, tj. boisko do piłki siatkowej i ręcznej, oraz świetlicę i stołówkę (zapewnia całodzienne wyżywienie).

Na terenie obszaru wsparcia, w obiektach powojkowych, funkcjonuje **Wyższa Szkoła Zawodowa „Kolegium Karkonoskie”** przy ul. Lwóweckiej 18. W Kolegium Karkonoskim w roku akademickim 2007/2008 studiowało ok. 4.130 studentów. Szkoła kształci na następujących kierunkach: filologia polska, filologia ze specjalnościami - filologia germańska i filologia angielska, pedagogika ze specjalnością - pedagogika opiekuńcza i resocjalizacyjna, fizjoterapia i pielęgniarstwo, wychowanie fizyczne, elektronika i telekomunikacja, edukacja techniczno-informatyczna.

Szkoła posiada 36 obiektów, z których większość wykorzystywana jest do celów dydaktycznych, a część z nich to budynki i zabudowania towarzyszące. Wszystkie są utrzymywane i sukcesywnie remontowane. Jeden obiekt został przebudowany, powstała w nim nowoczesna biblioteka naukowa. Wiele obiektów wymaga działań inwestycyjnych, które przystosują je na potrzeby dydaktyczne uczelni.

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wyznaczony obszar do rewitalizacji wyposażony jest w kanalizację sanitarną i ogólnospławną odprowadzającą ścieki sanitarne z istniejącej zabudowy mieszkaniowej, obiektów przemysłowych i usługowych, itp. Ścieki bytowo-gospodarcze odprowadzane są bądź do miejskiej oczyszczalni ścieków przy ul. Lwóweckiej lub poprzez podpięcie do kanalizacji deszczowej trafiają do rzeki Bóbr i kanału Młynówka. Uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej wymaga rejon położony w trójkącie ulic Os. Robotnicze – ul. Drzymały – ul. Kilińskiego, co pozwoli na odprowadzenie ścieków z tego obszaru do miejskiej oczyszczalni ścieków.

Długość istniejącej sieci gazowej (wraz z przyłączami) zlokalizowanej w obszarze rewitalizacji wynosi ok. 14 km. Aktualny stan techniczny sieci nie wymaga jej wymiany w najbliższych latach. Ze względu na lokalizację istniejących gazociągów w drogach

i chodnikach, w przyszłości konieczna będzie przebudowa bądź wymiana części z nich wraz z przyłączami gazowymi, zwłaszcza wybudowanych w latach 1970-1985.

Nieznaczna część obiektów mieszkalnych i użytkowych podłączona jest do miejskiej sieci ciepłowniczej. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się z Elektrociepłowni „Miasto”. Obecnie sieć ciepłownicza znajduje się w ulicach. Grunwaldzkiej, w rejonie ul. Os. Robotnicze i ul. Pijarskiej.

Osią obszaru wsparcia jest kanał Młynówka, który jest zdekapitalizowanym obiektem przemysłowym. W przeszłości kanał ten pełnił funkcję ujęcia wody do Zakładów Włókien Chemicznych Chemitex – Celwiskoza, zlikwidowanych w 1990 roku. Kanał ma długość 1920 m i przebiega od jazu na rzece Bóbr przy ul. Różyckiego, poprzez centrum miasta wzdłuż ulic: Osiedle Robotnicze, Kilińskiego, Pijarską, przecina główne arterie komunikacyjne miasta tj. ulicę Podwale oraz Aleję Jana Pawła II i uchodzi do rzeki Kamiennej u stóp Wzgórza Krzywoustego.

W chwili obecnej kanał Młynówka jest zniszczony pod względem technicznym i zdegradowany ekologicznie, poprzez zalegające w nim odpady i zrzuty nieoczyszczonych ścieków komunalnych. Tereny nadbrzeżne kanału porośnięte zaniedbaną, przypadkową roślinnością, są zdewastowane i zaśmiecone.

Zły sanitarny stan kanału, zaniedbane i zdegradowane otoczenie powodują brak wykorzystania tego obszaru przez mieszkańców i potencjalnych inwestorów. Problemem jest także niski poziom ekologiczny mieszkańców tego rejonu miasta, czego dowodem jest notoryczne zaśmiecanie koryta kanału odpadami komunalnymi. Podejmowane każdego roku przez miasto akcyjne sprzątanie kanału (koszt jednorazowy akcji 10.000 zł) nie dają pozytywnych i trwałych rezultatów. Osiągnięcie właściwych standardów ekologicznych oraz wykorzystanie kanału do nowych funkcji gospodarczych i społecznych wymaga uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w zlewni kanału, odbudowy koryta kanału i właściwego uporządkowania terenów nadbrzeżnych.

W obszarze wsparcia znajdują się tereny sąsiadujące z Miejską Oczyszczalnią Ścieków, zlokalizowane w obrębie ulicy Lwóweckiej i Anieli Krzywoń. Tereny te zmarginalizowane zostały pod względem społecznym i ekologicznym w wyniku wieloletniego negatywnego oddziaływania oczyszczalni, w tym zwłaszcza jej uciążliwości zapachowej. Po zakończeniu modernizacji oczyszczalni i wyeliminowaniu uciążliwości ekologicznej, obszar ten odzyska szansę na rozwój społeczno-gospodarczy.

Transport

Przez obszar objęty programem rewitalizacji lub w jego pobliżu przebiegają:

- droga krajowa nr 3 (ul. Jana Pawła II) przecinająca obszar,
- droga wojewódzka nr 367 (ul. Wincentego Pola),

oraz drogi powiatowe, tj. ul. Grunwaldzka, Mostowa, Podwale, Osiedle Robotnicze, Drzymały, Flisaków, Złotnicza, Łomnicka.

Ulice te doprowadzają ruch drogowy i wprowadzają w obszar. Zgodnie z oceną stanu nawierzchni posiadają one (poza ulicami Os. Robotnicze, Flisaków, Złotnicza, Drzymały) nawierzchnię i obiekty inżynierskie w dobrym stanie.

Wewnętrzny układ komunikacyjny obszaru oparty jest na ulicach gminnych, tj. Pijarskiej, Kilińskiego, Poznańskiej, Obrońców Pokoju, Mleczna Droga, Zielna, Anieli Krzywoń, Lwóweckiej, Flisaków, Powstańców Śląskich, Waryńskiego, Ziemowita, Słowiańskiej, Krakowskiej oraz na układzie komunikacyjnym składającym się z dróg dojazdowych.

Ulice te doprowadzają bezpośrednio ruch drogowy do budynków mieszkalnych, handlowo-usługowych i przemysłowych. Zgodnie z oceną stanu nawierzchni posiadają one nawierzchnię i obiekty inżynierskie w stanie dostatecznym i złym.

Jak wynika z powyższego, dostępność komunikacyjna obszaru jest niedostateczna, a stan techniczny nawierzchni, parametry techniczne ulic (szerokość jezdni, łuki poziome i wyokrągłające, nośność nawierzchni) w znacznym stopniu utrudniają, a czasem wręcz uniemożliwiają obsługę komunikacyjną przyległych terenów. Brak dogodnego bezpośredniego dojazdu w znacznym stopniu przyczynił się do degradacji tego obszaru, szczególnie ulic: Powstańców Śląskich, Waryńskiego, Łomnickiej i Krakowskiej.

Według „Oceny stanu akustycznego środowiska Miasta Jeleniej Góry” sporządzonej w grudniu 2006 roku na analizowanym obszarze przekroczone są standardy akustyczne. Źródłem ponadnormatywnego hałasu jest komunikacja drogowa.

Poziom przekroczeń standardów akustycznych oraz stopień narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas obrazują dane zawarte w tabeli 11.

Tabela 11. Klimat akustyczny na obszarze wsparcia.

Ulica	L_{eqD} (dB)	L_{eqN} (dB)	Liczba obiektów narażonych (szt.)	Liczba osób narażonych
Grunwaldzka	71,7	63,9	30	303
Drzymały	67,9	56,4	23	447
Kilińskiego, Pijarska	68,4	48,5	35	601
Osiedle Robotnicze	67,5	55,2	26	509
Złotnicza	70,2	61,2	13	343
Jana Pawła II	71,4	62,4	1	19
Podwale	69,5	60,7	10	101

Dopuszczalny poziom hałasu zgodnie obowiązującymi przepisami wynosi:

- równoważny poziom hałasu dla pory dnia $L_{eqD} - 60$ dB
- równoważny poziom hałasu dla pory nocy $L_{eqN} - 50$ dB

Z przedstawionych danych wynika, że w analizowanym rejonie miasta w strefie ponadnormatywnego hałasu znajduje się 138 budynków zamieszkałych przez 2383 osoby.

Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla tego obszaru miasta jest możliwe poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- wymianę stolarki okiennej w istniejących budynkach na okna o podwyższonej izolacyjności akustycznej,
- utrzymanie nawierzchni ulic w dobrym stanie technicznym,
- przebudowę dróg i poprawienie organizacji ruchu pojazdów,
- budowę ścieżek rowerowych i promocję korzystania z rowerów jako środka komunikacji miejskiej.

Kultura i sport

W wytyczonym obszarze wsparcia znajduje się teren rekreacyjno-turystyczny – Wzgórze Krzywoustego wraz ze zlokalizowaną wieżą widokową. Teren ten wpisany jest do Rejestru Zabytków Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jako grodzisko wczesnośredniowieczne. W miejscu zamku w 1911 roku wybudowano wieżę widokową. Całe wzgórze wraz z wieżą podlega ochronie konserwatorskiej jako dziedzictwo kultury narodowej. Przywrócenie dobrego stanu budowlanego i technicznego wieży, uporządkowanie nasadzeń i drzewostanu, rekonstrukcja ścieżek spacerowych pozwoli na przywrócenie funkcji turystyczno-rekreacyjnej i pozwoli na włączenie w ciąg tzw. „Traktu śródmiejskiego miasta Jeleniej Góry wraz z udostępnieniem wież widokowych” biorącego swój początek na

Wzgórzu Krzywoustego, łączącego ciągiem turystyczno-spacerowym Wieżę Zamkową, Basztę Grodzką, Basztę Wojanowską – Kościół św. Anny aż po zespół barokowej nekropolii przy Kościele Garnizonowym.

Na wskazanym obszarze wsparcia nie funkcjonują instytucje kultury. Mieszkańcy tego obszaru mogą korzystać z usług instytucji kultury znajdujących się w bezpośredniej bliskości obszaru, a w szczególności: Jeleniogórskiego Centrum Kultury oraz kin: „Marysieńka” i „Lot”.

Na obszarze wsparcia znajduje się obiekt sportowy przy ul. Złotniczej o powierzchni 6 ha. W skład obiektu wchodzi stadion sportowy i hala sportowo-widowiskowa. Stadion wykorzystywany jest przez jednostki oświatowe i zarządcę obiektu – Międzyszkolny Ośrodek Sportu – do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego, organizowania wszelkiego typu rozgrywek, spartakiad, olimpiad, konkursów, a także do prowadzenia zajęć sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych przez kluby i stowarzyszenia sportowe. Stadion sportowy znajduje się w złym stanie technicznym, nie spełnia standardów funkcjonalnych oraz bytowo-sanitarnych i wymaga przeprowadzenia wielu prac modernizacyjnych. Obiekt ten zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie zespołów budynków socjalnych przy ul. Powstańców Śląskich i ul. Weigla, gdzie prowadzone są już prace rewitalizacyjne tego zdegradowanego obszaru miasta. Modernizacja infrastruktury znajdującej się na stadionie umożliwi zatem także intensyfikację działań związanych z rewitalizacją społeczną skierowaną do mieszkańców tego rejonu miasta, a szczególnie dzieci i młodzieży.

2. ANALIZA SWOT

Przeprowadzona diagnoza stanu istniejącego jest podstawą analizy SWOT, określono słabe i mocne strony obszaru oraz szanse i zagrożenia.

Mocne strony

- bliskość prawnie chronionych walorów przyrodniczych (Park Krajobrazowy „Doliny Bobru”, lasów komunalnych i Wzgórza Krzywoustego),
- walory architektoniczne i historyczna zabudowa miejska,
- sąsiedztwo centrum miasta,
- dostępność infrastruktury technicznej,

- lokalizacje instytucji publicznych, tj. Gimnazjum Nr 3, Zespół Szkół Technicznych „Mechanik”, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Wyższa Szkoła Zawodowa – Kolegium Karkonoskie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Schronisko dla bezdomnych, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych,
- dostępne tereny do kształtowania zespołów rekreacyjno-sportowych.

Słabe strony

- zdegradowany technicznie i ekologicznie kanał Młynówka,
- mała ilość terenów zieleni urządzonej,
- brak terenów rekreacyjno-sportowych,
- niskie standardy zabudowy mieszkalnej,
- zagrożenie hałasem,
- niski poziom edukacji ekologicznej,
- nieposzanowanie i niszczenie mienia,
- bliskość oczyszczalni ścieków (występujące uciążliwości),
- niezagospodarowane tereny,
- wysokie nakłady na rewitalizację terenu,
- podział społeczności lokalnej,
- negatywne doświadczenia mieszkańców dot. zmiany sposobu życia, aktywizacji społecznej,
- niskie wykształcenie i niski poziom świadomości społecznej,
- złe warunki mieszkaniowe,
- niedostosowany do potrzeb układ komunikacyjny,
- brak miejsc spędzania wolnego czasu,
- wyższy poziom bezrobocia niż w mieście,
- większa liczba osób korzystających z opieki społecznej niż w mieście,
- wyższy niż w mieście wskaźnik czynów karalnych wśród nieletnich, interwencji Straży Miejskiej.

Szanse

- dostępność terenu wzdłuż kanału Młynówka pod zagospodarowanie do celów przyrodniczo-rekreacyjnych,

- możliwość dogodnego połączenia centrum miasta z terenami przyrodniczo-cennymi korytarzem ekologicznym, biegnącym wzdłuż kanału Młynówka,
- możliwość pozyskania środków na rewitalizację obszaru z funduszy europejskich,
- zamierzenia inwestycyjne lokalnych podmiotów gospodarczych,
- procesy inwestycyjne lokalnych uczelni wyższych oraz inicjatywy służące transferowi wiedzy w nich kreowanej do sfery gospodarki,
- prawna i finansowa możliwość prowadzenia aktywnej samorządowej polityki gospodarczej, w tym wspierania rozwoju lokalnej małej i średniej przedsiębiorczości,
- wysoka aktywność i doświadczenie władz i administracji samorządowej w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych,
- gotowość części mieszkańców do podjęcia działalności gospodarczej na własny rachunek,
- zagospodarowanie terenów zielonych, w tym placów zabaw dla dzieci,
- zaangażowanie i gotowość mieszkańców do przeprowadzania zmian,
- zmiana postaw społeczności lokalnej,
- podniesienie estetyki w rejonie,
- zmniejszenie rozmiarów patologii społecznej.

Zagrożenia

- brak identyfikacji mieszkańców z zamieszkiwanym obszarem,
- utrwalenie postaw oczekująco-roszczeniowych,
- utrwalenie się w świadomości bezrobotnych zjawiska bezrobocia jako „sposobu na życie”,
- zagrożenie powodziowe,
- rozwój przestępczości i patologii społecznych,
- małe zainteresowanie i niechęć ze strony środowiska do zmiany sposobu życia,
- brak doświadczenia mieszkańców w podejmowaniu działań społecznych,
- wandalizm,
- hałas związany z ruchem drogowym,
- możliwość szybkiej dewastacji urządzeń,
- niski poziom zaangażowania środowisk lokalnych.

Diagnoza obszaru wsparcia wyraźnie podkreśla, że delimitowany obszar spełnia kryteria i wskaźniki, które zostały określone w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego.

Ich poziom przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Obszar wsparcia w świetle kryteriów i wskaźników określonych w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego (dane za 2006 r.).

Lp.	Kryterium	Wskaźnik	Wartość referencyjna	Wartość dla miasta	Wartość dla obszaru wsparcia	Źródło danych
1.	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	65	69	128	MOPS
2.	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. nieletnich	76,3	108,4	111,1	Komenda Miejska Policji
3.	Porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków w %	86,6	86,1	98,5	zarządcy nieruchomości

Źródło: opracowanie własne.

Z przedstawionych w tabeli 12 danych wynika, że obszar miasta Jelenia Góra wytypowany do rewitalizacji spełnia kryteria zawarte w art. 47 Rozporządzenia (WE) nr 1828/2006, tj.

- o wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- o wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- o porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

III. CELE I DZIAŁANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Nadrzędnym celem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanego społecznie, ekonomicznie i przestrzennie rejonu Jeleniej Góry. Tak określony cel zgodny jest z celem głównym wyznaczonym dla Priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego.

Wskaźniki:

Poziom wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym
Wskaźniki produktu	Liczba projektów drogowych dotyczących poprawy dostępności komunikacyjnej do terenów inwestycyjnych (terenów przemysłowych)	szt.	0	4
	Liczba projektów zapewniających zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miasta	szt.	0	1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób zamieszkujących obszar objęty rewitalizacją	osoby	4.880	4.880
	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy na obszarze poddanym rewitalizacji	szt.	0	500
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych	szt.	0	250

Cel nadrzędny Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie realizowany poprzez przedsięwzięcia ujęte w układzie trzech celów szczegółowych. Są to:

1. *Wzrost jakości przestrzeni obszarów zdegradowanych*

Wskaźniki:

Poziom wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury szkół wyższych (w tym obiektów dydaktycznych, infrastruktury sportowo-dydaktycznej)	szt.	0	2

Poziom wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym
	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury szkolnej, kształcenia ustawicznego i zawodowego oraz dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych	szt.	0	1
	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury użytkowanej przez instytucje i organizacje pełniące kluczowe funkcje społeczne na rzecz społeczności lokalnej	szt.	0	1
	Powierzchnia nowych terenów zagospodarowanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe	ha	0	8,6
Wskaźniki rezultatu	Liczba studentów korzystających z projektu, w tym: kierunków inżynieryjno-technicznych, matematycznych	szt./szt.	4 130/2 640	4 400/2 900
	Liczba studentów kierunków innych niż inżynieryjno-techniczne, matematyczne (w tym: informatyczne i przyrodnicze) korzystających z efektów projektu	osoby	600	700
	Liczba uczniów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektu	szt.	900	1 000
	Liczba osób korzystających z efektów projektu	szt.	15.000	18.000
	Liczba nowopowstałych, w procesie rewitalizacji, miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych	szt.	0	5

2. *Poprawa warunków mieszkaniowych ludności zdegradowanego obszaru wsparcia*

Wskaźniki:

Poziom wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym
Wskaźniki produktu	Liczba wielorodzinnych budynków mieszkalnych poddanych renowacji	szt.	0	24
	Liczba wielorodzinnych budynków socjalnych poddanych renowacji	szt.	0	12

Poziom wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób zamieszkujących budynki mieszkalne wielorodzinne poddane renowacji	osoby	0	620
	Liczba osób zamieszkujących budynki socjalne poddane renowacji	osoby	0	310

3. *Przeciwdziałanie społecznej i ekonomicznej izolacji mieszkańców zdegradowanego rejonu miasta*

Wskaźniki:

Poziom wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym
Wskaźniki produktu	Średnioroczna liczba uczestników projektów dla bezrobotnych	osoby	0	50
	Średnioroczna liczba uczestników projektów zapobiegających wykluczeniu społecznemu w ciągu roku	osoby	0	700
Wskaźniki rezultatu	Liczba długotrwale bezrobotnych	osoby	115	100
	Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i niższym	osoby	170	150
	Liczba osób w rodzinach korzystających z zasiłków pomocy społecznej	osoby	623	550

Przedsięwzięcia służące realizacji tegoż celu ukierunkowanego na przeciwdziałanie izolacji ludności zamieszkującej zdegradowany obszar nie będą współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – priorytet „Miasta”. Ich realizacja wspierana może być jednak z wielu innych źródeł m.in. środkami Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Wszystkie przedsięwzięcia ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji są względem siebie komplementarne, a ich realizacja pozwoli na osiągnięcie poszczególnych celów szczegółowych i w konsekwencji celu nadrzędnego.

Działania niezbędne do realizacji celów

1. Przedsięwzięcia planowane do realizacji przy udziale środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 priorytet Miasta.

Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze wsparcia przedstawia tabela 13. Tabela nie obejmuje projektów proponowanych do realizacji w ramach naboru ogłoszonego w listopadzie 2012 roku.

Listę projektów proponowanych do realizacji przy udziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego z priorytetu „Miasta” planowanych do sfinansowania w ramach naboru ogłoszonego w 2012 r. zawiera załącznik 1 do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalizację wszystkich projektów (tj. lista zasadnicza wraz z proponowanymi do realizacji w ramach naboru ogłoszonego w 2012 roku) przedstawia rysunek 7.

Tabela 13. Projekty proponowane do realizacji przy udziale środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego z priorytetu „Miasta”.

LISTA ZASADNICZA

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Przebudowa ulicy Osiedle Robotnicze w Jeleniej Górze	Miasto Jelenia Góra	3 534 550,00	2 235 675,50 541 260,26 €	<i>cel projektu:</i> poprawa układu komunikacyjnego oraz estetyki kwartałów miejskiej zabudowy w rejonie ulicy Osiedle Robotnicze; <i>projekt obejmuje:</i> przebudowę drogi oraz poprawę jej nośności
Przebudowa ulicy Powstańców Śląskich wraz z budową łącznika do ul. Waryńskiego w Jeleniej Górze	Miasto Jelenia Góra	3 345 945,50	1 959 248,35 474 336,85 €	<i>cel projektu:</i> poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przemysłowych oraz estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Powstańców Śląskich; <i>projekt obejmuje:</i> przebudowę istniejącej drogi i budowę odcinka drogi, budowę oświetlenia i kanalizacji deszczowej
Odbudowa kanału Młynówka rzeki Bóbr w Jeleniej Górze wraz z zagospodarowaniem terenów nadbrzeżnych	Miasto Jelenia Góra	6 885 101,50	4 028 983,56 975 422,72 €	<i>cel projektu:</i> zagospodarowanie na cele rekreacyjno-wypoczynkowe zdegradowanych obszarów przemysłowych; <i>projekt obejmuje:</i> rekultywację obszaru przemysłowego o powierzchni 2,7 ha polegającą m.in. na odbudowie kanału Młynówka rzeki Bóbr wraz z terenami do niego przylegającymi, budowie ścieżek pieszo-rowerowych, montażu elementów małej architektury, nowych nasadzeniach

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Przebudowa i rozbudowa krytej pływalni zlokalizowanej w kompleksie uczelnianym Kolegium Karkonoskiego w Jeleniej Górze	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze	8 582 074,20	4 922 175,65 1 191 665,82 €	<i>cel projektu:</i> stworzenie nowoczesnego kompleksu sportowo-rekreacyjnego przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych; <i>projekt obejmuje:</i> modernizację obiektu o powierzchni 1.928 m ²
Rozwój bazy dydaktycznej Zespołu Szkół Technicznych „Mechanik” przy ul. Obrońców Pokoju w Jeleniej Górze – budowa hali przyszkolnej	Miasto Jelenia Góra	4 114 190,50	2 796 976,00 677 151,92 €	<i>cel projektu:</i> poprawa jakości i warunków kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku poprzez rozwój bazy dydaktycznej Zespołu Szkół Technicznych „Mechanik”; <i>projekt obejmuje:</i> budowę przyszkolnej hali sportowej wraz z zapleczem techniczno-funkcjonalnym; hala będzie posiadała trybuny na 166 miejsc na widowni, obiekt przystosowany zostanie do potrzeb osób niepełnosprawnych
Budowa wielofunkcyjnych boisk przy Gimnazjum Nr 3 przy ul. Grunwaldzkiej w Jeleniej Górze	Miasto Jelenia Góra	589 202,00	353 462,28 85 573,73 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków nauczania i rozwoju osób uczących się na Dolnym Śląsku poprzez budowę infrastruktury sportowej wykorzystywanej w systemie edukacyjnym w Gimnazjum Nr 3 przy ul. Grunwaldzkiej; <i>projekt obejmuje:</i> budowę kompleksu wielofunkcyjnych boisk, tj.: boiska do siatkówki i koszykówki, boiska do pchnięcia kulą, boiska do skoku wzwyż, systemu odprowadzenia wód opadowych z terenu boiska, przebudowę ogrodzenia

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego związała charakterystyka
Przebudowa stadionu przy ul. Złotniczej w Jeleniej Górze	Miasto Jelenia Góra	16 551 941,30	4 241 018,60 1 026 756,71 €	<i>cel projektu:</i> poprawa infrastruktury użytkowanej przez instytucje pełniące kluczowe funkcje społeczne na rzecz społeczności lokalnej zamieszkującej zdegradowany obszar wsparcia w ramach LPR; <i>projekt obejmuje:</i> przebudowę płyty głównej boiska trawiastego wraz z modernizacją bieżni lekkoatletycznej, oświetlenie meczowe boiska głównego, przebudowę trybun przy boisku głównym, dróg wewnętrznych i parkingów oraz ogrodzenia stadionu
Razem:		43 603 005,00	20 537 539,94 4 972 168,00 €	
MIESZKALNICTWO				
Renowacja budynków socjalnych przy ul. Weigla 26/28, 30/32	Miasto Jelenia Góra	641 304,20	334 553,57 80 995,90 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Weigla; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 2 budynków socjalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z ociepleniem i kolorystyką, remoncie dachów, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, wykonaniu izolacji fundamentów i opasek brzegowych

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Renowacja budynków socjalnych przy ul. Powstańców Śląskich 4a,7,23,24	Miasto Jelenia Góra	810 951,80	435 306,77 105 388,40 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Powstańców Śląskich; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 4 budynków socjalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z ociepleniem i kolorystyką, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, wykonaniu drenażu, izolacji pionowych, dociepleniu fundamentów
Renowacja budynków socjalnych przy ul. Lwóweckiej 19,21,29,31,33,35	Miasto Jelenia Góra	897 128,40	516 948,23 125 153,91 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Lwóweckiej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 6 budynków socjalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z ociepleniem i kolorystyką, remoncie dachów, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej
Renowacja budynku przy ul. Kilińskiego 24	Miasto Jelenia Góra	168 909,40	67 887,98 16 435,78 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Kilińskiego; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 1 budynku mieszkalnego polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z dociepleniem i kolorystyką, remoncie klatki schodowej, wymianie instalacji elektrycznej w częściach wspólnych, wykonaniu drenażu z izolacją przeciwwilgociową fundamentów

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Renowacja budynków przy ul. Osiedle Robotnicze 11,13,15	Miasto Jelenia Góra	399 146,10	237 687,66 57 544,52 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Osiedle Robotnicze oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów miasta; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 3 budynków mieszkalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z dociepleniem i kolorystyką, renowacji loggii, remoncie dachu, wykonaniu izolacji ścian fundamentowych
Renowacja budynku przy ul. Drzymały 11-13	Miasto Jelenia Góra	297 135,10	150 159,04 36 353,72 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Drzymały; <i>projekt obejmuje:</i> renowację budynku mieszkalnego polegającą m.in. na wykonaniu elewacji, remoncie dachów, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznych w częściach wspólnych
Renowacja budynków przy ul. Drzymały 2,4,6,8,10,12,14	Miasto Jelenia Góra	1 239 480,70	597 097,91 144 558,26 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów historycznej zabudowy przy ul. Drzymały; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 7 budynków mieszkalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z ociepleniem i kolorystyką, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznych w częściach wspólnych

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Renowacja budynków przy ul. Flisaków 4,6,8	Miasto Jelenia Góra	381 696,70	190 456,57 46 109,81 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Flisaków; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 3 budynków mieszkalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z ociepleniem i kolorystyką, remoncie dachów z przemurowaniem kominów, remoncie klatek schodowych, robotach elektrycznych w częściach wspólnych
Renowacja budynków przy ul. Złotniczej 2,4,6,8,10	Miasto Jelenia Góra	833 877,80	389 370,84 94 267,24 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów historycznej zabudowy przy ul. Złotniczej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 5 budynków mieszkalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z ociepleniem i kolorystyką, remoncie dachów z przemurowaniem kominów, remoncie klatek schodowych, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznych w częściach wspólnych, wykonaniu drenażu z izolacją przeciwwilgociową fundamentów

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Renowacja budynków przy ul. Złotniczej 1,3,5,9	Miasto Jelenia Góra	631 361,10	377 780,48 91 461,20 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Złotniczej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 4 budynków mieszkalnych polegającą m.in. na wykonaniu elewacji z kolorystyką i częściowym ociepleniem, remoncie dachu, klatek schodowych, wymianie stolarki okiennej na klatkach schodowych, montażu instalacji odgromowej, wykonaniu izolacji ścian fundamentowych
Razem: Mieszkalnictwo		6 300 991,3	3 297 249,05 798 268,74 €	
OGÓLEM LISTA ZASADNICZA		49 903 996,3	23 834 788,99 5 770 436,75 €	

* według kursu 1 EURO = 4,1305 PLN (Europejskiego Banku Centralnego z dnia 30 października 2012 r.)

LISTA REZERWOWA

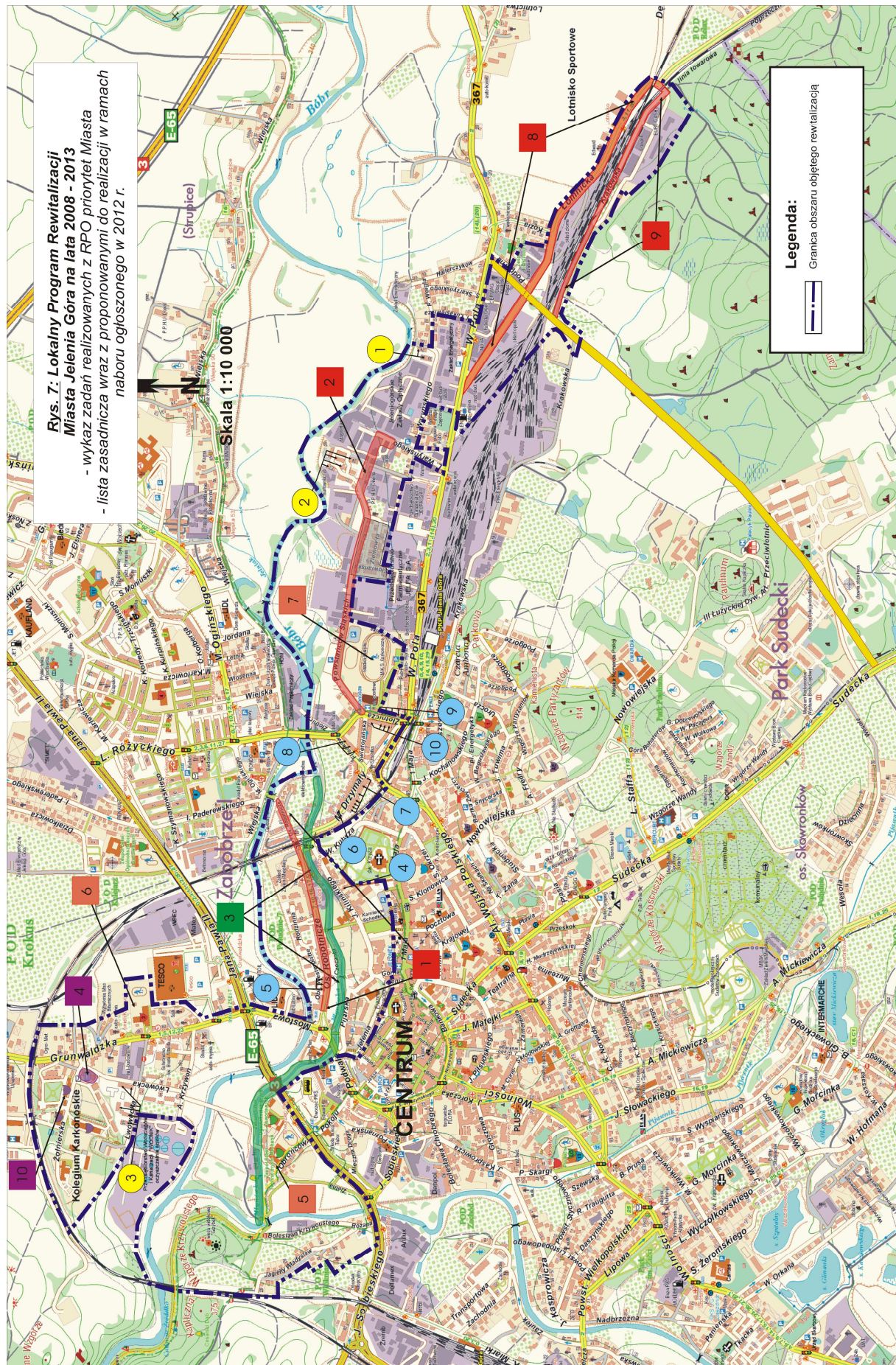
Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Modernizacja Bursy nr 1 przy ul. Kilińskiego w Jeleniej Górze	Miasto Jelenia Góra	1 580 000	1 106 000 267 764,19 €	<i>cel projektu:</i> poprawa bazy socjalnej uczniów jeleniogórskich szkół ponadgimnazjalnych oraz poprawa estetyki zabudowy zabytkowych kwartałów miasta poprzez modernizację Bursy Nr 1; <i>projekt obejmuje:</i> modernizację Bursy Nr 1, w tym m.in. wykonanie elewacji wraz z ociepleniem i kolorystyką, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont dachu, infrastruktura sportowa, wyposażenie
Przebudowa ulic Kilińskiego i Pijarskiej w Jeleniej Górze	Miasto Jelenia Góra	1 600 000	960 000 232 417,38 €	<i>cel projektu:</i> poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przemysłowych w rejonie ul. Kilińskiego w obszarze poddanym rewitalizacji; <i>projekt obejmuje:</i> modernizację istniejących dróg Kilińskiego i Pijarskiej, montaż punktów świetlnych
Razem:		3 180 000	2 066 000 500 181,58 €	
MIESZKALNICTWO				
Renowacja budynków socjalnych przy ul. Lwóweckiej 3,5,7,9	Miasto Jelenia Góra	605 000	423 500 102 529,96 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Lwóweckiej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 4 budynków

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Renowacja budynków socjalnych przy ul. Lwóweckiej 11,13,15,17	Miasto Jelenia Góra	832 000	582 400 140 999,88 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Lwóweckiej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 4 budynków
Renowacja budynków socjalnych przy ul. Lwóweckiej 4,6,8,10,12	Miasto Jelenia Góra	1 195 000	776 750 188 052,29 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Lwóweckiej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 5 budynków
Renowacja budynku przy ul. Drzymały 31	Wspólnota Mieszkaniowa w Jeleniej Górze	130 000	91 000 22 031,23 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów historycznej zabudowy przy ul. Drzymały; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 1 budynku
Renowacja budynków przy ul. Os. Robotnicze 28,30	Wspólnota Mieszkaniowa w Jeleniej Górze	305 000	213 500 51 688,66 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Osiedle Robotnicze; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 2 budynków
Renowacja budynku przy ul. Os. Robotnicze 23	Wspólnota Mieszkaniowa w Jeleniej Górze	150 000	105 000 25 420,65 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Osiedle Robotnicze; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 1 budynku
Renowacja budynku przy ul. Jelenia 2a	Wspólnota Mieszkaniowa w Jeleniej Górze	200 000	140 000 33 894,20 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Jeleniej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 1 budynku

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EURO *)	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka
Renowacja budynków przy ul. Słowiańskiej 13,15,17	Wspólnoty Mieszkaniowe w Jeleniej Górze	400 000	280 000 67 788,40 €	<i>cel projektu:</i> poprawa warunków mieszkaniowych oraz podniesienie estetyki kwartałów zabudowy przy ul. Słowiańskiej; <i>projekt obejmuje:</i> renowację 3 budynków
Razem : Mieszkalnictwo		3 817 000	2 612 150 632 405,28 €	
OGÓLEM LISTA REZERWOWA		6 997 000	4 678 150 1 132 586,85 €	

* według kursu 1 EURO = 4,1305 PLN (Europejskiego Banku Centralnego z dnia 30 października 2012 r.)

W przypadku projektów dotyczących mieszkalnictwa, gmina jako lider projektu przekaze dofinansowanie pochodzące ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 partnerom projektu, tj. wspólnotom mieszkaniowym w oparciu o zasady pomocy de minimis.

Objaśnienia do rysunku 7:
Lokalny Program Rewitalizacji
Miasta Jelenia Góra na lata 2008 - 2013
 - wykaz zadań realizowanych z RPO priorytet Miasta
 - lista zasadnicza wraz z proponowanymi do realizacji
 w ramach naboru ogłoszonego w 2012 r.

1	Przebudowa ulicy Osiedle Robotnicze w Jeleniej Górze
2	Przebudowa ulicy Powstańców Śląskich wraz z budową łącznika do ul. Waryńskiego w Jeleniej Górze
3	Odbudowa kanału Młynówka rzeki Bóbr w Jeleniej Górze wraz z zagospodarowaniem terenów nadbrzeżnych
4	Przebudowa i rozbudowa krytej pływalni zlokalizowanej w kompleksie uczelnianym Kolegium Karkonoskiego w Jeleniej Górze
5	Rozwój bazy dydaktycznej Zespołu Szkół Technicznych "Mechanik" przy ul. Obrońców Pokoju w Jeleniej Górze - budowa hali przyszkolnej
6	Budowa wielofunkcyjnych boisk przy Gimnazjum Nr 3 przy ul. Grunwaldzkiej w Jeleniej Górze
7	Przebudowa stadionu przy ul. w Złotniczej w Jeleniej Górze
8	Przebudowa ul. Łomnickiej w Jeleniej Górze - zadanie I - od skrzyżowania z ul. Wincentego Pola do przejazdu kolejowego linii Jelenia Góra-Wrocław
9	Przebudowa ul. Krakowskiej w Jeleniej Górze - odcinek od skrzyżowania z Aleją Solidarności do przejazdu kolejowego linii Jelenia Góra-Wrocław
10	Przebudowa budynku dydaktycznego nr 11 w Karkonoskiej Państwowej Szkole Wyższej w Jeleniej Górze
1	Renowacja budynków socjalnych przy ul. Weigla 26/28 i 30/32
2	Renowacja budynków socjalnych przy ul. Powstańców Śląskich 4a, 7, 23, 24
3	Renowacja budynków socjalnych przy ul. Lwóweckiej 19, 21, 29, 31, 33, 35
4	Renowacja budynku przy ul. Kilińskiego 24
5	Renowacja budynków przy ul. Os. Robotnicze 11, 13, 15
6	Renowacja budynku przy ul. Drzymały 11- 13
7	Renowacja budynków przy ul. Drzymały 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14
8	Renowacja budynków przy ul. Flisaków 4, 6, 8
9	Renowacja budynków przy ul. Złotniczej 2, 4, 6, 8, 10
10	Renowacja budynków przy ul. Złotniczej 1, 3, 5, 9

2. Przedsięwzięcia planowane do realizacji przez inwestorów prywatnych.

W latach 2008-2013 realizowane będą na obszarze wskazanym do rewitalizacji przedsięwzięcia inwestorów sektora prywatnego, które będą miały korzystny wpływ nie tylko na poprawę jakości przestrzeni, ale przede wszystkim stworzą dodatkowe miejsca pracy. Obecnie wielu inwestorów załatwia formalności prawne związane z rozpoczęciem nowych inwestycji. M.in.:

- budową wielkopowierzchniowego obiektu handlowego „Castorama” przy ul. Grunwaldzkiej (wydano decyzję o warunkach zabudowy, Rada Miejska wyraziła zgodę na lokalizację tego obiektu),
- przebudową i rozbudową budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Grunwaldzkiej 60 i budowę budynku usługowo-mieszkalnego przy ul. Grunwaldzkiej 63 (wydano decyzje o warunkach zabudowy),
- budowę galerii handlowej oraz budynku handlowo-usługowo-mieszkalnego przy ul. Pijarskiej (wydano decyzję o warunkach zabudowy),
- budowę centrum handlowego „Focus Park” przy ul. Kilińskiego (Rada Miejska wyraziła zgodę na lokalizację obiektu wielkopowierzchniowego),
- budowę łącznika pomiędzy ul. Os. Robotnicze do ul. Kilińskiego wraz z dojazdem do centrum handlowego „Focus Park”,
- budowę budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Kilińskiego 26 (wydano decyzję o warunkach zabudowy),
- przebudową hali magazynowej na cele magazynowo-usługowe oraz hali magazynowej na szkołę dla dorosłych przy ul. Waryńskiego (w trakcie postępowania wydawanie decyzji o warunkach zabudowy). Zagospodarowaniu ulegną tereny poprzemysłowe przy ul. Waryńskiego – Powstańców Śląskich.

Z pewnością na zdelimitowanym do rewitalizacji obszarze w latach 2008-2013 realizowanych będzie jeszcze wiele innych przedsięwzięć inwestycyjnych przez inwestorów prywatnych. Wielu z nich nabyło już tereny poprzemysłowe i nieruchomości wystawione do sprzedaży przez Miasto, bądź innych właścicieli. Zamierzają oni w przyszłości inwestować, na co wskazuje m.in. wnoszenie uwag i wniosków do opracowywanych dla tej części miasta miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wskazane planowane do realizacji inwestycje znacznie poprawią ład przestrzenny rewitalizowanego obszaru oraz stworzą dodatkowe miejsca pracy, co jest bardzo ważne z uwagi na występujące w tym rejonie bezrobocie.

3. Przedsięwzięcia infrastrukturalne planowane do realizacji przez Miasto Jelenia Góra ze środków własnych oraz funduszy europejskich.

W latach 2008-2013 miasto Jelenia Góra będzie realizowało wiele projektów infrastrukturalnych na obszarze przewidzianym do rewitalizacji. Główne zadania będą dotyczyły sfery ochrony środowiska naturalnego (m.in. poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej), poprawy płynności układu komunikacyjnego, rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej. Najważniejsze projekty inwestycyjne to:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Jelenia Góra. Projekt planowany do realizacji przy dofinansowaniu z Funduszu Spójności, w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” na lata 2007-2013, Oś Priorytetowa I. Jednym z bezpośrednich rezultatów projektu będzie podłączenie do miejskiego systemu kanalizacyjnego ok. 1130 osób, z czego ponad 690 osób nieobjętych obecnie systemem odprowadzania i oczyszczania ścieków. Jednocześnie zlikwidowane zostaną wyloty kanalizacji odprowadzające ścieki do rzeki Bóbr i kanału Młynówka.
- rozwój bazy dydaktycznej Zespołu Szkół Technicznych „Mechanik” przy ul. Obrońców Pokoju. Planuje się adaptację budynku byłego internatu na pomieszczenia dydaktyczne do praktycznej nauki zawodu. Szacunkowy koszt projektu ok. 2 mln zł.
- termomodernizacja Zespołu Szkół Technicznych „Mechanik”, Gimnazjum Nr 3, Bursy Nr 1. Wartość ok. 3 mln zł. Lata realizacji 2009-2010.
- przebudowa skrzyżowania ulic: Jana Pawła II i Grunwaldzkiej – zadanie realizowane ze środków własnych budżetu miasta oraz inwestora prywatnego, realizacja w 2010 roku,
- udostępnienie wieży widokowej na Wzgórzu Krzywoustego. Miasto przygotowuje wniosek o dofinansowanie ze środków EWT Polska-Czechy. Wartość zadania ok. 900 tys. zł. Lata realizacji 2008-2010.
- modernizacja budynków komunalnych, które uchwałą Rady Miejskiej zostały przeznaczone na mieszkania socjalne. Planuje się, że wykonane będą prace remontowe wewnątrz budynków socjalnych wraz z zagospodarowaniem podwórek i uporządkowaniem okolicznej przestrzeni. Wszystkie remonty wykonane będą w budynkach, które znajdują się na liście zasadniczej projektów do dofinansowania z RPO w ramach priorytetu „Miasta”. Kompleksowość działań w tym zakresie ukierunkowana jest na rozwiązanie większości problemów związanych z komunalną substancją mieszkaniową występujących na tym obszarze.

Planuje się:

- a) na ul. Weigla 26/28, 30/32 – budowę chodnika i zagospodarowanie terenów wokół budynków poprzez urządzenie małej architektury. Wartość prac ok. 240 tys. zł. Lata realizacji 2009-2010;
- b) na ul. Powstańców Śląskich 4a, 7, 23, 24 - budowę chodnika i zagospodarowanie terenów wokół budynków wraz z zielenią. Wartość prac 300 tys. zł. Lata realizacji 2010-2011;
- c) na ul. Lwóweckiej 19, 21, 29, 31, 33, 35 – budowę chodnika i zagospodarowanie terenów wokół budynków. Wartość prac 490 tys. zł. Lata realizacji 2011;
- o stworzenie warunków do spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży poprzez:
  - a) urządzenie 2 placów zabaw – koszt ok. 300,0 tys. zł, lata realizacji 2010-2011;
  - b) budowę boiska do gry w koszykówkę przy ul. Lwóweckiej. Koszt projektu ok. 300 tys. zł, lata realizacji 2010-2011;
  - c) zagospodarowanie terenów o pow. 4,4 ha na cele rekreacyjno-wypoczynkowe przy ul. Jana Pawła II i Obrońców Pokoju. Zakłada się m.in. likwidację samosiewów, wyrównanie terenu, założenia trawników, nasadzenia drzew parkowych i krzewów, wyznaczenie ścieżek spacerowych oraz budowę boiska do gier. Szacowany koszt przedsięwzięcia ok. 500 tys. zł. Lata realizacji 2010-2011;
- o budowa sieci ciepłowniczej 2xDn 350mm łączącej ciepłownię „Zabobrze” z Elektrociepłownią Miasto. Lata realizacji 2008-2009. Budowa tego odcinka sieci pozwoli zapewnić dostawy ciepła do nowych obiektów, które powstaną w latach 2008-2013 na obszarze przewidzianym do rewitalizacji.

4. Lista działań społecznych podejmowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

Z uwagi na występujące problemy i kwestie społeczne w wyznaczonym do rewitalizacji obszarze miasta celem ich złagodzenia realizowane będą różne przedsięwzięcia.

W sierpniu 2008 r. oddany został do użytku po znacznej modernizacji i funkcjonalnej adaptacji obiekt po byłym Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych. Działać w nim będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz wiele organizacji społecznych, w tym integrujących środowiska osób niepełnosprawnych. MOPS w Jeleniej Górze, oprócz statutowej działalności, w latach 2008-2013 realizować będzie projekty skierowane

bezpośrednio do społeczności lokalnej rejonu ulic: Lwóweckiej, Grunwaldzkiej, Jana Pawła II.

Na rewitalizowanym obszarze realizowane będą następujące działania społeczne, których logiczne matryce ujęto w załączniku 3:

- o **Utworzenie w siedzibie MOPS przy ul. Jana Pawła II nr 7 dziennej placówki opiekuńczo-wychowawczej**, której zadaniem będzie wspieranie rodziny przez objęcie dziecka działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi.

Placówka świadczyłaby pomoc 20 dzieciom, zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych, w których dominującą cechą są przede wszystkim dostarczane przez rodziców negatywne, sprzeczne z prawem i normami moralnymi wzory zachowań i wartości życiowych i ubóstwo kulturowe. Są to najczęściej rodziny dotknięte alkoholizmem, pospolitą przestępczością, deficytami w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej, kontrolnej, a także ekonomiczno-zabezpieczającej, w których zaburzone są procesy socjalizacji dzieci.

Niewydolność wychowawczą obserwujemy także w rodzinach pełnych, tzw. „normalnych”, przy czym wynika ona głównie z trudnej sytuacji materialno-bytowej, niedostatecznego nadzoru nad dziećmi (praca obojga rodziców), dużej liczby dzieci w rodzinie, niskiego poziomu wykształcenia rodziców, złych warunków mieszkaniowych, braku umiejętności spędzania czasu wolnego.

Przewidywany koszt wyposażenia placówki oraz wynagrodzenia dla osoby ją prowadzącej (1/2 etatu) w pierwszym roku działalności **to kwota 40 000 zł.**

Realizacja zadania planowana jest na lata 2009-2013, łączny koszt ok. 140 tys. zł

Działania opiekuńczo-wychowawcze będą miały na celu:

- pomoc dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych,
- organizowanie czasu wolnego,
- wsparcie rodzin w realizacji przypisanych im funkcji.

Placówka będzie realizowała zadania w zakresie:

- pomocy dzieciom w przyswajaniu materiału szkolnego i odrabianiu zadań domowych,
- organizacji i działania kół zainteresowań
- uczestnictwa w programach psychokorekcyjnych lub psychoprophylaktycznych,
- terapii psychologiczno-pedagogicznej,
- organizacji imprez integracyjnych.

- **Utworzenie w siedzibie MOPS przy ul. Jana Pawła II nr 7 Klubu Integracji Społecznej (KIS)**, którego działania skierowane będą do następujących grup osób:
  - uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
  - uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu psychoterapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
  - bezrobotnych, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ww. grupy osób ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb bytowych. Znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo i uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Przewidywany koszt utworzenia klubu - 50 000 zł (w tym wynagrodzenie dla osoby prowadzącej w pierwszym roku działalności).

Planowany okres działalności KIS to lata 2009–2013, łączny koszt ok. 200 tys. zł.

W Klubie Integracji Społecznej zakłada się realizację projektów dla 90 osób.

Działania KIS to przede wszystkim reintegracja zawodowa i społeczna, mająca na celu:

- **zmianę sytuacji zawodowej:**
  - przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia;
  - poradnictwo zawodowe i kształcenie w zakresie metod poszukiwania pracy;
  - motywacja osób bezrobotnych do dalszego dokształcania się bądź przekwalifikowania zawodowego;
  - przywrócenie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy;
- **zmianę sytuacji społecznej:**
  - umożliwienie uczestnikom programu powrotu do pełnionych ról społecznych, także poza rodziną np. roli pracobiorcy;
  - ograniczenie niepożądanych zjawisk społecznych;
  - zwiększenie poziomu umiejętności funkcjonowania w zorganizowanych formach życia społeczno – gospodarczego;
  - nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem (zmniejszanie syndromu wyuczonej bezradności);

- **zmianę sytuacji rodzinnej:**

- zmniejszenie negatywnych skutków dezintegracji rodziny (upadek autorytetów, zakłócenia i socjalizacji ról);
- zapewnienie sobie i rodzinie bezpieczeństwa socjalnego;
- zdobywanie umiejętności planowania rozwoju własnego i rodziny, podejmowania ważnych decyzji życiowych;

Zakłada się, że pomoc potrzebującym będzie udzielana poprzez ich udział w:

- warsztatach psychoedukacyjnych,
- warsztatach z doradztwem zawodowym,
- wykładach i dyskusjach, np. na temat prawa pracy, zakładania działalności gospodarczej, w tym spółdzielni socjalnych,
- wycieczkach reintegracyjno–szkoleniowych,
- imprezach integracyjnych.

- **Wdrożenie modelu Centrum Aktywności Lokalnej** na obszarze obejmującym ulice Lwówecką, Anieli Krzywoń, Grunwaldzką.

Centrum Aktywności Lokalnej jest metodą działania środowiskowego, której celem jest aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie przynależności do swojego miejsca zamieszkania i lokalnej grupy, uruchamianie zbiorowych strategii pomaganiu sobie nawzajem.

Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane są w odpowiedzi na rzeczywiste problemy i potrzeby społeczności lokalnej, przy jak najszerszym zaangażowaniu i wykorzystaniu drzemiącego w niej potencjału. Działanie przez ludzi i zarazem dla ludzi to idea metody Centrum Aktywności Lokalnej.

Przeprowadzone przez MOPS badania ankietowe pozwoliły na poznanie występujących w tym rejonie problemów i potrzeb oraz ustalenie ich ważności w ocenie respondentów.

Dlatego też priorytetowe działania będą skierowane na bezpośrednią pracę z dziećmi i młodzieżą przy zaangażowaniu rodziców i innych dorosłych mieszkańców. Zadania i działania będą koncentrowały się na stworzeniu bezpiecznych i praktycznych miejsc spędzania wolnego czasu dla najmłodszych i młodzieży.

- **Wdrożenie programu aktywizacji zawodowej pn. „Nowe kwalifikacje i praca – to lepsze jutro”**

Do działań w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji włączy się również Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze, który organizować będzie specjalne programy skierowane do grupy osób bezrobotnych z obszaru objętego rewitalizacją. Działanie to jest realizowane począwszy od 2008 r. Wdrażany jest cykliczny program aktywizacji zawodowej pn. „**Nowe kwalifikacje i praca – to lepsze jutro**” skierowany każdorazowo do grupy ok. 50 osób zarejestrowanych, w tym pozostających w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Niski poziom wykształcenia, niedostateczne kwalifikacje zawodowe, czas pozostawania poza strukturami zatrudnienia, w wielu indywidualnych przypadkach dla samych osób bezrobotnych jawią się jako przeszkoda nie do samodzielnego pokonania.

Podejmowane w ramach programu działania, będą miały za zadanie zmniejszenie pasywności zawodowej - przygotowanie uczestników do pełnienia ról społecznych, odbudowanie umiejętności uczestnictwa w społeczności lokalnej, stałe włączenie w rynek pracy poprzez przygotowanie do zatrudnienia jak największej liczby osób bezrobotnych, oraz dalszy rozwój współpracy z partnerami rynku pracy na rzecz aktywizacji.

Objęcie uczestników programu działaniami aktywizującymi, motywującymi do aktywności, w tym również pomocą doradczą i usługami pośrednictwa pracy, zwiększa ich szanse na integrację społeczną oraz na podjęcie pracy.

Istotna jest również wymiana informacji i komunikacja społeczna w aspekcie propagowania idei programu oraz możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych - wykorzystania ich doświadczenia zawodowego, życiowego, potencjału wiedzy i umiejętności zawodowych.

Narzędziem wykorzystanym w doborze uczestników do programu będzie „REWITALIZACJA – KWESTIONARIUSZ OCZEKIWAŃ”, który będzie również narzędziem ewaluacji – z jego pomocą zbadany będzie stopień motywacji oraz postawy osób objętych programem - na początku programu i po jego zakończeniu.

Proces rekrutacji będzie uwzględniał również elementy motywujące do uczestnictwa, ze względu na ogólne niskie poczucie sprawstwa tej kategorii zarejestrowanych. Objęcie uczestników programu działaniami aktywizującymi, motywującymi do aktywności, w tym również pomocą doradczą i usługami pośrednictwa pracy, zwiększy ich szanse na integrację społeczną oraz na podjęcie pracy.

Informacje o edycji projektu realizowanej w II półroczu 2008 roku

- Bezrobotni zakwalifikowani do udziału w programie zostaną objęci wsparciem:
  - w wyniku realizacji programu 30 bezrobotnych uzyska nowe lub podniesie posiadane kwalifikacje, co zostanie potwierdzone odpowiednimi zaświadczeniami.

Udział w szkoleniach pozwoli na dostosowanie kwalifikacji potrzebnych na lokalnym rynku pracy;

- 23 bezrobotnych nabędzie praktycznych umiejętności zawodowych w ramach przygotowania zawodowego u pracodawców z Jeleniej Góry.
- Wartość programu: 150 000 zł
  - szkolenia 30 osób 35 000 zł
  - przygotowanie zawodowe - 23 osoby/5 miesięcy - 115 000 zł
- Źródło finansowania: Fundusz Pracy

Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych pn.: „Nowe kwalifikacje i praca – to lepsze jutro” będzie kontynuowany do 2015 r. Szacuje się, że łączny koszt zadania wyniesie ok. 1 mln zł.

Formy wsparcia i liczba uczestników programu będą szczegółowo określone w każdym roku realizacji.

○ **Realizacja programu pn. „Pomost – uwierz we własne siły”, dla dzieci w wieku 6-13 lat**

Program realizować będzie Gimnazjum Nr 3 w ramach świetlicy środowiskowej z rejonu ulic: Grunwaldzkiej, Lwóweckiej, Anieli Krzywoń. Program skierowany będzie do dzieci z rodzin patologicznych i najuboższych.

Głównymi jego celami będą:

- łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie,
- organizowanie pomocy w nauce, tworzenie warunków do nauki własnej, przyzwyczajanie do samodzielnej pracy umysłowej,
- organizowanie zajęć profilaktyczno-wychowawczych,
- zapewnienie zorganizowanej opieki wychowawczej,
- wyzwalanie umiejętności spędzania wolnego czasu,
- rozpoznawanie i rozwijanie zainteresowań, zamiłowań i uzdolnień, organizowanie zajęć wspierających,
- upowszechnianie zasad kultury zdrowotnej, dbałości o własne zdrowie i bezpieczeństwo,
- współdziałanie i współpraca z rodzicami, pedagogiem, psychologiem, z placówkami upowszechniania kultury, sportu i rekreacji oraz instytucjami działającymi w środowisku lokalnym,

- tworzenie właściwych sytuacji wychowawczych i zdrowotnych dla prawidłowego rozwoju dzieci.

Będą one realizowane poprzez działania polegające na:

- organizacji zajęć turystyczno-krajoznawczych z uwzględnieniem rysu historycznego w formie wycieczek, rajdów, itp.,
- organizacji współzawodnictwa sportowego poprzez rozgrywki w zespołowych grach sportowych,
- zajęciach sportowych w sali, siłowni, boiskach szkolnych,
- organizacji nauki pływania,
- zajęciach wyrównujących poziom edukacyjny dzieci,
- zajęciach artystycznych (plastycznych, muzycznych, teatralnych, tańcu współczesnym),
- zajęciach z wykorzystaniem technologii informatycznej (praca z komputerem w ramach kawiarenki internetowej),
- konsultacjach psychologiczno-pedagogicznych dla rodziców i dzieci.

Na realizację ww. programu Gimnazjum zamierza pozyskać środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego.

- o **Działające w bliskim sąsiedztwie organizacje pozarządowe będą realizowały szereg projektów, finansowanych ze środków budżetu miasta, skierowanych do dzieci i młodzieży z obszaru ulic m.in. Wiejska, Powstańców Śląskich, Weigla, Waryńskiego, Świętojańska, Złotnicza, Drzymały.**

1. Klub Lotnika „Śmigielko” ul. 1 Maja 67/67of. w Jeleniej Górze będzie prowadził programy:

- **„Żyj skutecznie i zdrowo”**. Program realizowany będzie w świetlicy środowiskowej i skierowany będzie do dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych patologiami. Prowadzone będą zajęcia z ergoterapii i profilaktyczne. Pomocą objętych będzie ponad 30 dzieci i młodzieży. Program realizowany jest w cyklu rocznym. Zakłada się stałą realizację w latach 2008-2013.
- **„Słońce świeci dla każdego”** – realizowany w czasie przerw w nauce (ferie, wakacje) w formie obozów wypoczynkowych z programami profilaktycznymi. Korzystać z niego będzie ok. 210 dzieci i młodzieży rocznie.

2. Rada Przyjaciół Harcerstwa ul. Wiejska 41b realizuje przez cały rok programy:

- „**Azyl**”, z którego korzysta ok. 40 dzieci,
- „**Żyjemy zdrowo**”, z zajęć sportowych korzysta ok. 60 dzieci i młodzieży,
- „**W wakacje nie gnuśniejmy**”, z którego korzysta ok. 40 dzieci.

Ww. programy realizowane będą co roku w latach 2008-2013. Uwzględniają działania w formie zajęć oświatowo-wychowawczych i sportowych z elementami profilaktyki uzależnień.

3. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Jeleniogórskie ul. Grunwaldzka w Jeleniej Górze prowadzić będzie programy:

- „**Zwiększanie samoświadomości osób bezdomnych**” - skierowany do osób bezdomnych w zakresie zwiększenia samoświadomości rzeczywistej sytuacji życiowej oraz motywowanie do rozpoczęcia procesu zmian,
- „**Program terapeutyczny dla uzależnionych mieszkańców Schroniska dla bezdomnych**”.

- o **Realizacja programu „Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych”**. Program będzie realizowany przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Jeleniej Górze przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem pomocy Społecznej. Celem tego programu jest poprawa kondycji fizycznej i psychicznej oraz zwiększenie samodzielności i zaradności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie. Programem objętych zostanie 40 osób w wymiarze 8 godzin każdego dnia. Szacowany roczny koszt realizacji tego programu wynosi 600 tys. zł.

Ważniejsze działania innych podmiotów na obszarze wsparcia

Na terenie obszaru przewidzianego do rewitalizacji znajdują się rzeki Kamienna i Bóbr oraz wał przeciwpowodziowy. Administratorem ww. rzek jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej. W celu poprawy bezpieczeństwa ludności zamieszkującej ten obszar RZGW zamierza w latach 2008-2009 wykonać następujące prace:

- na rzece Kamienna w km 0+000-1+000 - wycinka drzew i krzaków, udroźnienie koryta rzeki, likwidacja powstałych namulisk, odtworzenie przekroju regulacyjnego. Wartość prac – 350 tys. zł.

- na rzece Bóbr w km 216+700-217+300 - likwidacja powstałych namulisk, poprawa przepustowości i pochodu lodu, zabezpieczenie infrastruktury komunalnej – ujęcia wody w Grabarowie – zlokalizowanej w bliskim sąsiedztwie Bobru. Wartość prac – 160 tys. zł.

Wykonane będą również prace remontowe (o wartości 1,3 mln zł) na istniejącym wale przeciwpowodziowym, od strony rzeki Bóbr, wzdłuż ul. Wiejskiej. Prace polegać będą na:

- remoncie istniejącego korpusu wału,
- remoncie istniejących zjazdów i przejazdów wałowych,
- remoncie istniejących murów kamiennych i ich zabezpieczeniu,
- konserwacji koryta rzeki.

Ponadto na obszarze powojkowym Wyższa Szkoła Zawodowa „Kolegium Karkonoskie” zamierza realizować przebudowę budynku dydaktycznego (nr 11) oraz przebudowę i rozbudowę hali sportowej. Szkoła uzyskała już pozwolenia na budowę. Realizacja tych zadań jest uzależniona od pozyskania środków na współfinansowanie z priorytetu „Edukacja” RPO.

LPR – diagnoza – cele – zadania - efekty

Diagnoza obszaru wsparcia wykazała, że na tym terenie, w celu wyeliminowania różnorodnych problemów, konieczne są działania interwencyjne w wielu dziedzinach nakierowane na:

- o rewitalizację istniejącej zabudowy mieszkaniowej cennej historycznie, ale zdegradowanej technicznie oraz funkcjonalnie, obszary te wskazane są do odnowy konserwatorskiej,
- o rewitalizację istniejącej zabudowy socjalnej, która jest w bardzo złym stanie technicznym,
- o przebudowę układu komunikacyjnego na terenach przemysłowych, w celu tworzenia warunków do ich zagospodarowania poprzez lokalizację nowych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego,
- o rewitalizację obszarów powojkowych, gdzie obecnie funkcjonuje Wyższa Szkoła Zawodowa „Kolegium Karkonoskie”,
- o rewitalizację Kanału „Młynówka” (zniszczonego pod względem technicznym i zdegradowanego ekologicznie poprzez zalegające w nim odpady oraz zrzuty nieoczyszczonych ścieków komunalnych), a także odbudowę i zagospodarowanie

nadbrzeży kanału, które są zdewastowane i zaśmiecone oraz porośnięte przypadkową roślinnością.

Aby zapewnić trwałą poprawę stanu obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji zaproponowano szereg różnorodnych przedsięwzięć inwestycyjnych, remontowych i społecznych, które mają względem siebie charakter komplementarny, a tym samym pozwolą na realizację głównego celu programu.

Bardzo ściśle są powiązania pomiędzy zadaniami, których realizatorem będzie miasto a planowanymi zamierzeniami inwestycyjnymi inwestorów prywatnych. Znajduje to odzwierciedlenie w zakresie zadań przewidzianych do realizacji ujętych zarówno na liście zasadniczej jak i rezerwowej. Ich wykonanie pozostaje w pełnej synergii z przedsięwzięciami innych podmiotów. Przebudowa układu komunikacyjnego oraz odbudowa Kanału „Młynówka” wraz z zagospodarowaniem nadbrzeży umożliwi powstanie nowych firm, zapewni rozwój gospodarczy oraz poprawę jakości przestrzeni tej części miasta. Działania te będą miały również wpływ na zmianę sytuacji ekonomicznej i społecznej zamieszkałej w tej części miasta ludności. Dzięki zaś realizacji wielu projektów społecznych uzupełniających działania inwestycyjne miasta i innych podmiotów, eliminacji bądź istotnemu ograniczeniu ulegną negatywne zjawiska społeczne takie jak: bezrobocie, patologie społeczne, migracje ludności, itp.

Realizacja ujętych na liście zasadniczej projektów przy udziale środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego z Priorytetu 9 „Miasta” ma bezpośredni wpływ na osiągnięcie celów założonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, tj.

- celu nadrzędnego „przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanego społecznie, ekonomicznie i przestrzennie rejonu Jeleniej Góry”
- celów szczegółowych, tj.:
  - wzrost jakości przestrzeni obszarów zdegradowanych,
  - poprawa warunków mieszkaniowych ludności zdegradowanego obszaru wsparcia,
  - przeciwdziałanie społecznej i ekonomicznej izolacji mieszkańców zdegradowanego rejonu miasta.

Wykonanie zadań z listy zasadniczej i rezerwowej pozwoli m.in. na:

- powstanie nowych podmiotów gospodarczych, a tym samym nowych miejsc pracy poprzez dostosowanie infrastruktury technicznej (przebudowa układu komunikacyjnego oraz rewitalizacja kanału „Młynówka”, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej),

- wzrost jakości przestrzeni obszarów zdegradowanych poprzez remonty i modernizację substancji mieszkaniowej, w tym: budynków socjalnych oraz powstanie nowych obiektów turystycznych,
- przeciwdziałanie społecznej i ekonomicznej izolacji mieszkańców m.in. poprzez budowę i przebudowę istniejących obiektów na obiekty o charakterze sportowym i rekreacyjnym (budowa hali sportowej, przebudowa basenu krytego na pobliskiej Wyższej Szkole Zawodowej „Kolegium Karkonoskie”) oraz powstanie nowych podmiotów gospodarczych.

Lokalny Program Rewitalizacji jest realny pod względem możliwości jego realizacji, wszystkie bowiem zaplanowane działania mają charakter komplementarny i kompleksowy, są skorelowane w czasie, a przy tym uwzględniają potrzeby różnych grup społecznych mieszkańców oraz podmiotów działających na tym terenie.

* * * * *

Strategia Rozwoju Miasta Jeleniej Góry uchwalona przez Radę Miejską w dniu 28 września 2004 roku wyznacza trzy cele strategiczne, które określają podstawowe kierunki polityki władz samorządowych. Są to:

1. ***Wysoki poziom rozwoju i wzrostu gospodarczego;***
2. ***Wysoki poziom rozwoju społecznego;***
3. ***Utrzymanie ewolucji gospodarki i sfery społecznej miasta w ramach ekorozwoju.***

Celom strategicznym podporządkowane są cele operacyjne. Ze zdecydowaną większością spośród 33 celów operacyjnych kompatybilne są cele i działania określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Wymienić tu należy m.in. następujące cele operacyjne:

1. *Pozyskanie inwestycji zewnętrznych.*
2. *Rozwój istniejących na terenie Jeleniej Góry podmiotów gospodarczych.*
3. *Utrzymanie wysokiego poziomu zróżnicowania struktury funkcjonalnej oraz korzystnego poziomu udziału sektora usług gospodarce miasta.*
4. *Uzyskanie wysokiej pozycji konkurencyjnej Jeleniej Góry na rynku inwestycyjnym.*
5. *Zagospodarowanie mienia publicznego nie pełniącego użytecznych funkcji.*
6. *Dostosowanie struktury popytu i podaży na jeleniogórskim rynku pracy.*
7. *Utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia.*
8. *Rozwój szkolnictwa wyższego i nauki.*
9. *Zapewnienie wysokiego poziomu szkolnictwa podstawowego i średniego oraz opieki przedszkolnej.*

10. *Ograniczenie zjawiska patologii społecznych oraz jej przyczyn i skutków.*
11. *Intensyfikacja dialogu społecznego.*
12. *Modernizacja i rozbudowa wewnętrznej i zewnętrznej komunikacyjnej infrastruktury technicznej oraz systemów usług komunikacyjnych.*
13. *Rozbudowa systemów wodociągowych i kanalizacyjnych.*
14. *Ograniczenie dysproporcji rozwojowych poszczególnych dzielnic miasta.*
15. *Podniesienie poziomu estetyki miasta.*
16. *Zapewnienie mieszkańcom, turystom i kuracjom Jeleniej Góry warunków do kreowania i korzystania z działalności kulturalnej.*
17. *Zapewnienie mieszkańcom Jeleniej Góry, turystom i kuracjom warunków do uprawiania sportu, turystyki i rekreacji.*
18. *Rozwój systemu mieszkalnictwa i osiedleńczych usług komunalnych.*
19. *Zapewnienie akceptowanego przez społeczność miasta poziomu opieki socjalnej i pomocy społecznej.*
20. *Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełniejszego funkcjonowania w społeczeństwie.*
21. *Wykorzystanie aktywności społecznej mieszkańców Jeleniej Góry w kreowaniu jej rozwoju.*
22. *Poprawa jakości funkcjonowania administracji samorządowej.*
23. *Zapewnienie wysokiego poziomu porządku i bezpieczeństwa publicznego.*
24. *Rewitalizacja zdegradowanych terenów miejskich, przemysłowych i powojkowych.*
25. *Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców.*
26. *Zapewnienie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.*
27. *Zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego.*
28. *Wdrożenie prośrodowiskowych systemów zarządzania.*
29. *Ograniczenie poziomu hałasu i zanieczyszczenia gleb.*
30. *Wzrost liczby mieszkańców miasta.*

Cele i działania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jeleniej Góry na lata 2008-2013 z jednej strony są spójne ze strategią rozwoju miasta do roku 2015, a z drugiej wpisują się w cele i zakres przedsięwzięć określonych w priorytecie „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

IV. KONSULTACJE SPOŁECZNE

W trakcie prac nad projektem Lokalnego Programu Rewitalizacji zastosowano zasady partnerstwa i społecznej partycypacji. Zagwarantowano udział przedstawicieli środowisk społecznych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia. Zorganizowano 3 spotkania. Były to:

1. konsultacje z radnymi Rady Miejskiej na temat wyznaczenia granic obszaru wsparcia (spotkanie w dniu 03.04.2008 r.),
2. konsultacje z przedstawicielami wspólnot mieszkaniowych na temat zasad i procedury przygotowania LPR i możliwości realizacji zadań w zakresie mieszkalnictwa (spotkanie w dniu 11.06.2008 r.),
3. konsultacje nad projektem LPR z udziałem przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych, ekologicznych, politycznych i innych (spotkanie w dniu 03.09.2008 r.).

Niezależnie od spotkań konsultacyjnych na stronie internetowej Urzędu Miasta stworzono możliwość mieszkańcom, przedsiębiorcom, reprezentantom różnych organizacji i instytucji zgłaszania projektów przedsięwzięć i uwag odnośnie zakresu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Stosowna informacja na stronie internetowej Urzędu Miasta ukazała się w dniu 30.05.2008 r.

Konsultacje społeczne odbyte w trakcie prac nad projektem Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowane były w różnych formach. Zgłoszone podczas nich opinie i sugestie różnych grup lokalnej społeczności zostały uwzględnione w opracowaniu.

Załącznik 1.

Lista projektów proponowanych do realizacji przy udziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego z priorytetu „Miasta” planowanych do sfinansowania w ramach naboru ogłoszonego w 2012 r.

Lista projektów proponowanych do realizacji przy udziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego z priorytetu „Miasta” planowanych do sfinansowania w ramach naboru ogłoszonego w 2012 r.

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN	Cel projektu i jego zwięzła charakterystyka	Oznaczenie projektu: 1. projekt dotyczy zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz poprawy aktywności miasta 2. projekt dotyczy oferowania usług promujących równość szans i zapobiegających wykluczeniu społecznemu przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych, uchodźców i imigrantów oraz ludzi młodych
Przebudowa ulicy Łomnickiej w Jeleniej Górze – zadanie I – od skrzyżowania z ulicą Wincentego Pola do przejazdu kolejowego linii Jelenia Góra - Wrocław	Miasto Jelenia Góra	7 358 422	5 150 895,40	<i>cel projektu:</i> poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przemysłowych; <i>projekt obejmuje:</i> przebudowę ulicy na dł. ok. 1,28 km, w tym: przebudowę nawierzchni jezdni, budowę chodników, oświetlenia ulicznego, kanalizacji deszczowej	1
Przebudowa ulicy Krakowskiej w Jeleniej Górze – odcinek od skrzyżowania z Aleją Solidarności do przejazdu kolejowego linii Jelenia Góra - Wrocław	Miasto Jelenia Góra	3 673 021	2 571 114,70	<i>cel projektu:</i> poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przemysłowych; <i>projekt obejmuje:</i> przebudowę ulicy na dł. 0,9 km, w tym: przebudowę nawierzchni jezdni, oświetlenia ulicznego, budowę ciągu pieszo-rowerowego, odwodnienia	1

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN	Cel projektu i jego więzła charakterystyka	Oznaczenie projektu: 1. projekt dotyczy zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz poprawy aktywności miasta 2. projekt dotyczy oferowania usług promujących równość szans i zapobiegających wykluczeniu społecznemu przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych, uchodźców i imigrantów oraz ludzi młodych
Przebudowa budynku dydaktycznego nr 11 w Karkonoskiej Państwowej Szkole Wyższej w Jeleniej Górze	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze	10 807 304	6 000 000,00	<i>cel projektu:</i> przebudowa budynku dydaktycznego Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych znajdującego się na terenie powojaskowym, która spowoduje podniesienie jakości kształcenia oraz udostępnienie budynku studentom niepełnosprawnym <i>projekt obejmuje:</i> przebudowę budynku o kubaturze 15.991 m ³ , m.in. przebudowę zespołu wejściowego, pomieszczeń dydaktycznych, przystosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, termomodernizację budynku, wymianę instalacji wewnętrznych i przyłączy do budynku; powierzchnia użytkowa budynku po przebudowie 3.622 m ²	1
OGÓŁEM	-	21 838 747	13 722 010,10	-	-